

Årsrapport inkl. budgetunderlag

Barn- och utbildningsnämnden
2023

Innehållsförteckning

| | |
|---|-----------|
| 1 Sammanfattning | 3 |
| 2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle | 4 |
| 3 Verksamhet | 5 |
| 3.1 Uppföljning av grunduppdrag | 5 |
| 3.2 Återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige | 16 |
| 4 Måluppföljning | 18 |
| 4.1 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska barn och unga få en bra start i livet för att utveckla sin potential | 18 |
| 4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Hållbar personalförsörjning | 21 |
| 5 Agenda 2030 - Hållbara Mark | 22 |
| 5.1 Klimatlöften | 22 |
| 6 Uppföljning av internkontroll | 24 |
| 6.1 Årets internkontrollarbete | 24 |
| 6.2 Uppföljning av internkontrollplanen | 24 |
| 7 Personal | 27 |
| 8 Ekonomi | 29 |
| 8.1 Driftredovisning..... | 29 |
| 8.2 Demografimodell | 32 |
| 8.3 Investeringsredovisning..... | 33 |
| 9 Annan uppföljning | 34 |
| 9.1 Övrig uppföljning..... | 34 |
| 10 Följetal | 36 |
| 10.1 Följetal personal | 36 |
| 11 Budgetunderlag | 37 |
| 11.1 Utmaningar och slutsatser utifrån årsrapporten | 37 |
| 11.2 Omvärld | 38 |
| 11.3 Ekonomi..... | 40 |
| 11.4 Personal- och kompetensförsörjning..... | 41 |
| 11.5 Taxor och avgifter..... | 42 |

1 Sammanfattning

2023 har för barn och utbildningsförvaltningen på många sätt varit ett händelserikt år. Året inleddes turbulent med tillitsbrist på flera håll, främst på det förvaltningsövergripande planet. Externa utredningar visade på brister och förslag till ny organisering lades fram.

En tillförordnad förvaltningschef tillsattes i april med uppdrag att fastställa och bemanna en ny organisation. Alla utom en i förvaltningens ledningsgrupp tillsattes nya och tillträdde under augusti/september. Samtidigt valde flera nyckelpersoner på kontoret att avsluta sina tjänster, varför nya medarbetare rekryterats även dit. Administrativa besparingar har gjorts i samband med avslut på grund av det ekonomiska läget. Motsvarande en heltidstjänst tillsattes inte samt en heltidstjänst har hållits vakant under hösten.

Måluppfyllelsen för grundskolans kunskapsresultat är fortsatt låg och förvaltningens absoluta fokus är att öka måluppfyllelsen. Uppdraget är komplext men absolut nödvändigt. Satsningarna som förvaltningen deltar i: Skolverkets Samverkan för Bästa skola och forskningsprojektet Ifous, är viktiga komponenter som tillför i arbetet. De faktorer som identifieras i samband med dessa och andra interna arbeten kommer förvaltningen att arbeta vidare med i de tre strategierna:

- Lärande organisation
- Tidigt tillsammans
- Relationen som grund

som det går att läsa mer om under 4.1.2.1

Under våren identifierades ett underskott motsvarande 27 miljoner. Analyserna visade på de främsta orsakerna som:

- Ökade pensionsomkostnader
- Prisökningar till följd av inflation och osäkerhet i omvärlden
- Evakueringskostnader
- Personalomställningskostnader
- Konsultarvoden p.g.a. vakanser och utredningar

Än större inflation (9 mkr), oförutsedda inköp av IT-verktyg (3 mkr) samt högre personalomkostnader än uppskattat (5 mkr) gav det verkliga anpassningsbehovet 44 mkr.

P.g.a. den turbulens som förvaltningen stod i under våren gjordes inte tillräckliga insatser för att anpassa verksamheterna efter de nya förutsättningarna inför höstterminen. Detta tydliggjordes i och med septembersiffrorna och förvaltningschefen valde då att gå ut med tydliga direktiv om inköp, vikarietillsättning, tillsvidareanställningar, anpassningar mm. Arbetet som sedan dess skett på enheterna har gett visst resultat, men ännu kvarstår ett stort arbete för att förvaltningen ska komma i ekonomisk balans.

Uppdraget att komma i ekonomisk balans utmanas av de många små enheterna där även de kvalitativa målen blir svåra att leva upp till. Där är svårt att finna de synergieffekter som är absolut nödvändiga i ekonomiskt tuffa tider.

Under 2022 och 2023 har det fötts färre barn och förskolan står inför att skyndsamt anpassa sin verksamhet efter ett verkligt barnantal. Utmaningen är förstas att det minskade antalet barn är utspritt på hela kommunen och det går inte att minska i tjänstgöringsgrader, utan i antal tjänster. Detta kräver gemensam planering och ett tillsammansarbete. Motsvarande utmaningar finns även inom grundskolan där lärares olika behörigheter gör situationen än mer komplex.

Att höja måluppfyllelsen för grundskolans kunskapsresultat samtidigt som förvaltningen behöver göra stora besparingar är en stor utmaning för förvaltningen under 2024.

Efter den turbulenta inledningen på 2023 har förvaltningen under andra halvan av året, trots en omfattande nyorienteringsfas p.g.a. de många nyanställda, funnit arbetsro och arbetsglädje. Det finns ett gott arbetsklimat bland rektorer, kontoret, ledning, FSG och nämnd och det anas framtidstro och engagemang. Något som kommer väl till pass då stora utmaningar inför 2024 väntar.

2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle

Barn och utbildningsförvaltningen har under 2023 fått en ny organisering på förvaltningsövergripande nivå. I augusti tillträdde ny förvaltningschef Rachel Törnell.

Förskola: Verksamheten på förskolorna håller en hög kvalitet och bygger på en helhetssyn på barns utveckling och lärande. Den goda omvårdnaden skapar förutsättningar för att barnen ska må bra vilket i sin tur bidrar till inläring och positiv utveckling. Under året har förskolorna strävat efter att utveckla barns möjlighet till inflytande, delaktighet och utforskande med hjälp av lärmiljöerna. Språkutveckling har varit ett fokusområde. Den stora utmaningen för förskolorna har varit det ojämna barnantalet fördelat över de geografiska teamen vilket gör att vissa rektorer haft svårigheter med att ta emot alla barn medans andra rektorer inte har haft fulla barngrupper. Det har gjort att vårdnadshavare inte alltid kunnat få sitt förstahandsval av förskola, trots att antalet födda barn gått ner under 2023.

Under året har vi kunnat se den nya förskolan i Skene ta form. Den tas i bruk i augusti 2024.

Grundskola (inkl fritidshem, anpassad grundskola): Arbetet för att öka måluppfyllelsen i grundskolan har fortsatt haft ett stort fokus under året. Den ekonomiska satsningen för att stärka arbetet mot de tidigare åldrarna har bland annat används för att satsa på läs- och skrivutveckling och förbättra den specialpedagogiska kompetensen. Ett stort fokus har varit på undervisningsutveckling för att bredda undervisningen i syfte att kunna möta alla elever. Lagändringen, mer tid till lärande och extra studietid som kom i juli 2022, har 2023 inneburit att alla elever i årskurs 4–9 erbjudits hjälp med läxor och annat skolarbete minst två timmar per vecka i anslutning till skoldagen.

Byggnation pågår av ny högstadieskola i Skene. Den tas i bruk aug 2024.

Gymnasiet: En ny bestämmelse innebär att gymnasieskolans Yrkesprogram nu automatiskt innefattar kurser som ger grundläggande behörighet till vidare studier och som en konsekvens är poängramen utökad till 2800 poäng. Antalet elever på Marks Gymnasieskola har ökat med ca 30 stycken sedan föregående läsår. Andelen elever i Mark som går på Marks gymnasieskola har också ökat. Riksidrottsgymnasiet (RIG Basket Mark) har börjat anpassningen utifrån det beslut om nedläggning som fattats av Svenska Basketbollförbundet, vilket inneburit att inga nya elever antas från hösten 2023.

Vux: SFI-studerande från Ukraina som är här utifrån massflyktsdirektivet har erbjudits busskort under hösten för att underlätta svenskstudierna. Drygt 20 elever har gått en språkstödsutbildning, som är en kombination av yrkesämnen och svenska, och är nu färdigutbildade barnskötare.

AME: Returlaget har startat upp sin verksamhet med fokus på möbelrecirkulering samt gröna näringar. Detta innebär en utökad möjlighet att erbjuda arbetsträning och subventionerade anställningar för kommuninvånare inom målgruppen. Detta minskar kommunens kostnader för försörjningsstöd samtidigt som det ger positiva effekter på hållbart resursanvändande.

Barn- och elevhälsa: Barn- och utbildningsnämnden har tagit beslut om plan för elevhälsa samt en läsplan för Marks kommun. På alla F-6 skolor har under hösten 2023 gjorts insatser för att förbättra och utveckla läsningen i Marks kommun.

Administrativt: Under hösten har nämnden fattat beslut om nya skolskjutszoner och riktlinjer för skolskjuts och elevresor, vilket kommer att innebära att flera elever kommer att vara berättigade till skolskjuts från höstterminen 2024.

3 Verksamhet

3.1 Uppföljning av grunduppdrag

| Huvudverksamhet / Uppdraget uppfyllt | Helt | I hög grad | Delvis | I låg grad | Inte alls |
|--|------|------------|--------|------------|-----------|
| Förskola | | X | | | |
| Grundskola, anpassad grundskola och fritidshem | | | | X | |
| Gymnasieskola/Anpassad gymnasieskola | | | X | | |
| Vuxenutbildning | | X | | | |
| Arbetsmarknadsenhet | | X | | | |

Verksamhetscheferna

Jämfört med förra året ligger förskolan kvar på samma nivå. Grundskolan har sänkts ett steg och även anpassad gymnasieskola. Vuxenutbildningen ligger kvar på i hög grad likaså arbetsmarknadsenheten.

Nämnden bedömer att strukturella förutsättningar för en högre måluppfyllelse finns. Fokus behöver ligga på organisering, att utveckla samarbetsformer och undervisning. Struktur och tydlighet i förvaltningens avgörande processer behöver utvecklas och utgöra en stabil grund i det vardagliga arbetet. Rektorer, rektorsteam och förstelärare behöver tillsammans med barn- och elevhälsa stärka det pedagogiska ledarskapet.

FÖRSKOLA

Barn- och utbildningsnämnden ska

- tillgodose föräldrars behov av omsorg för barn i ålder 1–5 år.
- ge barnen en god pedagogisk verksamhet, som stimulerar barnens utveckling och lärande, i enlighet med skollag och förskolans läroplan.

Godkändnivå- Godkändnivå bestäms av nämnden varje år i sin nämndplan. Godkändnivå för år 2023 är densamma som riket och alla kommuner eller så kallad ovägt medelvärde.

Ovägt medelvärde avser resultatet av Skolinspektionens skolenkät. Ovägt medelvärde beskriver hur det ser ut i en genomsnittlig kommun jämfört med medelvärde för Riket som motsvarar hur det ser ut för en genomsnittlig invånare i Sverige.

| Följetal | Godkänd nivå | Utfall 2020 | Utfall 2021 | Utfall 2022 | Utfall 2023 | Bedömning |
|---|--------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|
| Heltidstjänster med förskollärarlegitimation i förskola, andel % | 41,0 | 48 | 52 | 52 | 51 | |
| Förskollärartäthet, antal barn per lärare med förskollärarlegitimation, kommunal regi, antal | 12,0 | 9,4 | 9,5 | 9,5 | 9,1 | |
| Heltidstjänster i förskola med gymnasial utbildning för arbete med barn, kommunal regi, andel % | 18,0 | 14 | 13 | 12 | 11 | |
| Personaltäthet, inskrivna barn/årsarbetare, kommunal regi, antal | 5,1 | 4,5 | 4,9 | 5,0 | 4,7 | |

Bedömning av grunduppdraget

Bedömningen är densamma som i aprilrapporten och delårsrapporten, bedömningen baseras på följetalens utfall som redovisas i aprilrapporten.

Analys av beslut som fattats för att höja måluppfyllelsen

Skickligheten att arbeta systematiskt med kvalitetsarbetet når framgång även om fortsattarbete krävs. Resultatrapporter och resultatdialogerna visar att rektorerna tillsammans med sin personal på förskolorna behöver fortsätta att utveckla systematiken i kvalitetsarbetet. Kvalitetsarbetets syfte är att ge mer utrymme åt analysarbetet för att skapa bättre förutsättningar att sätta in rätt aktiviteter både på enhets- och förvaltningsnivå. Detta för att öka likvärdigheten och ge alla barn en god omsorg och utbildning av hög kvalitet. Arbetet med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet görs både på rektorsmöten i ledning av verksamhetsutvecklare samt ute på enheterna där rektorerna leder arbetet.

Alla förskolor har under året haft barnens språkinläring i fokus. Arbetet leds av rektorer och försteförskollärarna som har ett särskilt ansvar att tillsammans med personalen på förskolorna arbeta med språkutvecklande aktiviteter utifrån enhetens behov. En av aktiviteterna som samtliga förskolor har arbetat med är TIFT, tidig fonologisk träning. TIFT blev obligatoriskt i och med att metoden skrevs in i läs- och skrivplanen som nämnden fattade beslut om vårterminen 2023. Metoden innebär att pedagoger tillsammans med barnen arbetar systematiskt med ett språkmateriel som ökar barnens fonologiska medvetenhet. TIFT har visat sig vara framgångsrikt då det går att se en tydlig progression i barnens fonologiska medvetenhet.

Fyra rektorer från förskolan har deltagit i Ifous, forskning- och utvecklingsprogram mot utveckling av undervisning, under två och ett halvt år. Under läsåret har förskollärarna och rektorerna arbetat med caserapporter, "barncase" och "förskollärarycase" vilket är ett systematiskt sätt att arbeta med analys och undervisningsutveckling. Caserapporterna är ett verktyg för reflektioner om förändrade undervisningshandlingar och konsekvenser av de förändrade handlingarna. Arbetet har visat sig framgångsrikt då det börjat växa fram en medvetenhet och samsyn kring innebörden av vad som är kvalitet i undervisningen i förskolan. Undervisningen måste utgå utifrån läroplan och formas efter barnens behov av lärande samtidigt som barnens intresse behöver omhändertas. Forskning- och utvecklingsprogrammet avslutas i juni 2024 och då behöver verksamhetschefer, rektorer och kvalitetsutvecklare fortsätta att driva arbetet vidare.

Förskolans effektivitetsindex

Förskolans jämförelse baseras på effektivitetsindex som finns i Kolada 2022 där färgerna rött, gult och grönt visar hur ett resultat ligger till jämfört med andra. De bästa resultaten får grönt (25%), de sämsta rött (25%) och de i mitten (50%) får gul färg.

Kommunens effektivitetsindex förskola blev för fjärde året i rad grön med ett total index som steg från 92 till 95 på den 100-gradiga skalan. Detta indikerar att verksamheten höll en hög effektivitet för de den är till för.

Ekonomi

Förskolans kostnader budgetår 2022 steg från 153 426 kr till 162 441 kr per inskrivet barn. I jämförelse med andra kommuner ökade kostnaden per inskrivet barn till att bli mer likt snittet. Snittet för riket var 171 897 kr/inskrivet barn och snittet för liknande kommuner, förskola var 172 535 kr per inskrivet barn. För budgetår 2022 innebar det att kostnaden per inskrivet barn i Marks kommunala förskolor var 9 456 kr lägre än rikssnitt.

Att anpassa verksamheten efter de ekonomiska förutsättningarna har drabbat förskolan hårt. Då stadsbidraget för minskade barngrupper och stadsbidraget för kvalitetssäkrande åtgärder 2022 ersattes av stadsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder fick förskolan en minskad bidragsram, då motsvarande 5,1 miljoner. Då flera rektorer inte lyckats anpassa sig inom ny budgeterad ram utifrån minskad bidragsram blev det ytterligare anpassningskravet på 1% som lades på förskolan svårt att klara av för flera rektorer.

Rektorerna har arbetat för att anpassa sig till ny ram framförallt genom att öka antalet barn per personal, vilket gör att storleken på vissa barngrupper har ökat. Inför 2024 har rektorerna påbörjat arbetet med tjänsteplaneringen för att skapa hållbara organisationer utifrån ekonomiska förutsättningar.

Generellt är det rektorer för små enheter som har svårast att anpassa sig inom ekonomisk ram. Konsekvenserna utav det blir bland andra att de inte har förutsättningar att organisera för en utvecklingsorganisation samt att personalen har svårt att få ut sin planeringstid, vilket avsevärt påverkar förskolans kvalitet. De rektorer som ansvarar för flera mindre enheter har bristande förutsättningar att utöva ett närvarande och utvecklande ledarskap. En ansträngd ekonomi för förskolan påverkar likvärdigheten.

Lokaler

Det planeras för nybyggnationer eller reinvesteringar i flera av de fastigheter där barn och utbildningsförvaltningens verksamheter är inhyrda. Orter som påverkas gällande förskolan 2023 och 2024 är Skene, Sätilla, Björketorp och Ubbhult. I samband med evakueringar under pågående drift är påverkan på verksamheten stor. Konsekvenserna blir tydliga på kvalitén, personal och framför allt på ekonomin. Under punkt 3.1.2 grundskola, anpassad grundskola och fritidshem, finns ett avsnitt om lokaler som är relevant även för förskola.

Personal

Behörig personal och förskollärare behövs för att säkerställa kvalitén. Marks förskolor har under 2023 haft en god personaltäthet utifrån bedömningen. Även andelen förskollärare är god, men andelen barnskötare (gymnasial utbildning för arbete med barn) ej är uppnådd.

GRUNDSKOLA, ANPASSAD GRUNDSKOLA OCH FRITIDSHEM

Barn- och utbildningsnämnden ska

- bedriva förskoleklass, fritidshem, grund- och grundsärskola för barn i ålder 6–16 år, i enlighet med skollag och läroplan.
- bedriva skolan så att den ger eleverna kunskaper och färdigheter, samt främjar deras utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar.
- bedriva fritidshem, som tillgodoser barnens behov av meningsfull fritid och ge stöd i deras utveckling.

Godkändnivå- Godkändnivå bestäms av nämnden varje år i sin nämndplan. Godkändnivå för år 2023 är densamma som riket och alla kommuner eller så kallad ovägt medelvärde.

Ovägt medelvärde avser resultatet av Skolinspektionens skolenkät. Övägt medelvärde beskriver hur det ser ut i en genomsnittlig kommun jämfört med medelvärde för Riket som motsvarar hur det ser ut för en

genomsnittlig invånare i Sverige.

Skolenkäten genomförs av Skolinspektionen en gång per år och omfattar häften av landets skolor samt att flertalet följetal är nya, därav saknas data. För Marks kommun utför Skolinspektionen enkäten udda år.

| Följetal | Godkänd nivå | Utfall 2020 | Utfall 2021 | Utfall 2022 | Utfall 2023 | Bedömning |
|---|--------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|
| Elever i åk 5: Hur tycker du att eleverna bemöter varandra i skolan? Andel (%) som svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" | 83,0 | - | - | - | 67,0 | ■ |
| Elever i åk 5: Hur tycker du att eleverna bemöter vuxna i skolan? Andel (%) som svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" | 82,0 | - | - | - | 72,0 | ■ |
| Elever i åk 5: Hur ofta är det arbetsro på lektionerna? Andel (%) som svarat "Alltid" eller "Ofta" | 39,0 | - | - | - | 30,0 | ■ |
| Elever i åk 5: Känner du dig trygg i skolan? Andel (%) som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del" | 84,0 | - | - | - | 74,0 | ■ |
| | | | | | | |
| Elever i åk 6 som uppnått A-E i alla ämnen, andel (%) | 72,4 | 71,0 | 69,3 | 60,0 | 70,7 | ■ |
| | | | | | | |
| Elever i åk 8: Hur tycker du att eleverna bemöter varandra i skolan? Andel (%) som svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" | 78,0 | - | - | - | 74,0 | ■ |
| Elever i åk 8: Hur tycker du att eleverna bemöter vuxna i skolan? Andel (%) som svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" | 75,0 | - | - | - | 73,0 | ■ |
| Elever i åk 8: Hur ofta är det arbetsro på lektionerna? Andel (%) som svarat "Alltid" eller "Ofta" | 41,0 | - | - | - | 29,0 | ■ |
| Elever i åk 8: Känner du dig trygg i skolan? Andel (%) som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del" | 79,0 | - | - | - | 77,0 | ■ |
| | | | | | | |
| Elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, andel % | 74,5 | 70,1 | 74,9 | 70,8 | 68,5 | ■ |
| Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, andel % | 85,3 | 78,9 | 84,0 | 81,2 | 81,3 | ■ |
| | | | | | | |
| Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9 | 71,0 | 66,6 | 70,4 | 69,7 | 69,7 | ■ |
| | | | | | | |
| Följetal Anpassad Grundskola | | | | | | |
| Lärare med specialpedagogisk högskoleexamen, anpassad grundskola, andel % | 27,0 | 3,1 | . | 14,5 | 19,9 | ■ |
| Samtliga lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne (heltidstjänster), anpassad grundskola, andel % | 13,8 | 15,6 | 18,9 | 1,6 | 0 | ■ |
| | | | | | | |
| Följetal Fritidshem | | | | | | |
| Andel lärare i fritidshem som har en lärarlegitimation med behörighet för fritidshem, andel % | 44,2 | 16,7 | 37,0 | 32,2 | 32,7 | ■ |
| Inskrivna barn/årsarbetare i fritidshem, kommunal regi, antal | 20,6 | 21,7 | 22,7 | 19,6 | 21,1 | ■ |

Bedömning av grunduppdraget

Bedömningen är densamma som i aprilrapporten och delårsrapporten. Bedömningen baseras på följetalens utfall.

Kunskapsresultat

Grundskolans utmaningar kommer fortsatt vara betydande för ett antal elevkullar framöver, utmaningarna ser olika ut och varierar mellan enheterna. Kunskapsresultaten visar att satsningar fortsatt behöver göras mot de lägre åldrarna men även mot de högre åldrarna.

Vårterminen 2023 är resultaten på de nationella ämnesproven för årskurs 3 lägre än vårterminen 2022. Vårterminen 2023 uppnådde 61,9 % av eleverna godkända resultat i de nationella ämnesproven i svenska, vårterminen 2022 var resultatet 64,3 %. Ett liknande resultat redovisas för matematiken. Vårterminen 2023 uppnådde 49,3 % av eleverna godkända resultat i de nationella ämnesproven i matematik, vårterminen 2022 var resultatet 67,7 %.

För årskurs 6 redovisas ett högre resultat i de nationella ämnesproven både för svenska, matematik och engelska vilket är positivt. Vårterminen 2023 uppnådde 90,2 % av eleverna godkända resultat i de nationella ämnesproven i svenska, vårterminen 2022 var resultatet 84,2 %. Vårterminen 2023 uppnådde 84,7 % av eleverna godkända resultat i de nationella ämnesproven i matematik, vårterminen 2022 var resultatet 82,7 %. Vårterminen 2023 uppnådde 94,1 % av eleverna godkända resultat i de nationella ämnesproven i engelska, vårterminen 2022 var resultatet 91,2 %. Andel elever i årskurs 6 som uppnått A - E i alla ämnen har också ökat till 70,7 % 2023 jämförelsevis med 60,0 2022, dock uppnås inte nämndens mål på 72,4 %.

För årskurs 9 redovisas ett lägre resultat i de nationella ämnesproven jämfört med föregående år både för

svenska och matematik och ett högre resultat för engelska. Vårterminen 2023 uppnådde 89,9 % av eleverna godkända resultat i de nationella ämnesproven i svenska, vårterminen 2022 var resultatet 92,9 %. Vårterminen 2023 uppnådde 84,2 % av eleverna godkända resultat i de nationella ämnesproven i matematik, vårterminen 2022 var resultatet 85,0 %. Vårterminen 2023 uppnådde 97,4 % av eleverna godkända resultat i de nationella ämnesproven i engelska, vårterminen 2022 var resultatet 95,0 %. Andel elever i årskurs 9 som uppnått A - E i alla ämnen har minskat till 68,5 % 2023 jämförelsevis med 70,8 % 2022. Nämndens mål på 74,5 uppnåddes inte.

Tittar vi på resultaten över tid, mer än ett år tillbaka, kan vi se att de varierar. Därav blir analysen av insatser för att arbeta mot en högre måluppfyllelse viktig.

Besluts som tagits för att höja måluppfyllelsen

I Nämndplan 2023-2024 har nämnden skrivit fram att det systematiska kvalitetsarbetet ska vara prioriterat. Nämnden beslutade under 2022 om riktlinjer för huvudmannens systematiska kvalitetsarbetet.

Nedan redovisas beslut som fattats utifrån det systematiska kvalitetsarbetet.

Utifrån beslut deltar fem enheter i Samverkan för bästa skola, SBS. Tre av enheterna har deltagit i två och ett halvt år och två av enheterna i ett år. Analysen, som är en del av det systematiska kvalitetsarbetet, visar att analyskompetensen hos lärare och rektorer har höjts även om mer arbete krävs. Lärare och rektorer har fått en ökad medvetenhet av vikten av att analysera enhetens resultat för att sätta in rätt insatser utifrån behov. Att skolenheterna har arbetat under handledning av Skolverket och Karlstad universitet har givit lärare och rektorer en ökad förståelse för undervisningens betydelse för en ökad måluppfyllelse. Det gör att fokus på att arbeta med undervisningsutveckling lokalt på skolan har fått ett större fokus. Att delta i samverkan för bästa skola ger förutsättningar för en ökad måluppfyllelse över tid, mycket arbete kommer krävas lokalt på enheterna för att nå satta mål.

Utifrån beslut deltar nio enheter i Ifous, forskning- och utvecklingsprogram mot utveckling av undervisning som nu pågått under två och ett halvt läsår. Deltagande skolor har under handledning av forskare från Göteborgs universitet arbetat med "elevcase" och "lärarcase" vilket ökar medvetenheten kring sin egen undervisning och sitt ledarskap. Syftet med forsknings- och utvecklingsprogrammet är att sätta fokus på undervisningsutveckling för ökad måluppfyllelse. Analysen, som genomförs som en del av det systematiska kvalitetsarbetet, visar på god effekt. Att prata undervisningsutveckling tillsammans med sina kollegor har blivit mer naturligt än tidigare. Det finns ett större intresse än tidigare att reflektera över sitt eget ledarskap och sin egen undervisning. Då insatsen tillsammans med forskarna avslutas i juni 2024 kommer det krävas att verksamhetschefer tillsammans med rektorer och kvalitetsutvecklare fortsatt håller i arbetet för att det ska få en långsiktig effekt på måluppfyllelsen.

Vårterminen 2021 beslutades att inrätta tre centrala förstelärarna med fokus på systematiskt kvalitetsarbete, språkutveckling, matematik och digitalisering. Under läsåret 2023/2024 har det gjorts en kartläggning av matematikundervisningen i de lägre åldrarna, resultatet kommer att presenteras i februari 2024. Utöver det har insatsen främst varit riktad till de skolor som deltar i Samverkan för Bästa Skola. Skolorna har fått stöttning i enhetens pågående arbete med undervisningsutveckling. Insatsen har varit framgångsrik då rektor fått hjälp att hålla ihop och driva arbetet i rätt riktning.

Ett förstelärarnätverk, med möjlighet för alla förstelärare att delta finns. De förstelärare som deltar har satt stort värde på träffarna, dock har deltagandet varit lägre än önskat. De förstelärare som deltar har ibland också haft svårt för att sprida och förankra vad de fått ta del av på den egna enheten. Syftet har varit att skapa ett forum för kollegiala samtal samt öka likvärdigheten i utbildningen. Under vårterminen 2024 kommer förstelärarorganisationen att utvärderas och utifrån vad som framkommer i utvärderingen kommer förändring ske för att göra arbetet än mer framgångsrikt för ökad måluppfyllelse.

Utvecklingsarbetet i fritidshemmet som beslutades efter Skolinspektionen regelbundna tillsyn 2020 pågår. Syftet är att öka medvetenheten kring fritidshemmets uppdrag och om vad som är kvalitet i undervisningen. Alla som arbetar på fritidshemmet måste ha kunskap om fritidshemmets uppdrag utifrån läroplanen samt kunskap om hur utbildningen följs upp. För att skapa förutsättningar finns ett forum för rektorer där ledarskapsfrågor är i fokus samt ett forum för fritidshemspiloterna där verksamhetsfrågor, exempelvis undervisningsutveckling står i fokus.

Nämnden har beslutat att rekommendera kommunfullmäktige att ge nämnden i uppdrag att utreda frågan om resursskola vidare med fokus på finansiering och resursfördelning. Det är förvaltningens analys att kvalitativa, flexibla lärmiljöer behövs inrättas på flera skolor för att möta olika elevers utmaningar. Det krävs utbildade lärare och personal som är extra kunniga inom NPF. En åtgärd som tyvärr inte är möjlig på de mindre enheterna under nuvarande budgetförutsättningar.

Sedan delårsrapporten har ett nytt beslut fattats för att höja måluppfyllelsen: Uppdrag till förvaltningschefen om att se över skolområden:

Förvaltningschefen ges i uppdrag att genomföra en översyn av skolområden i Marks kommun. Översynen ska

inkludera samtliga förskole- och skolenheter. Uppdraget återrapporteras senast på nämndens sammanträde i mars 2024.

Syftet med att se över skolområdena är att organisera för en ändamålsenlig skolorganisation för ett effektivt resursutnyttjande, hög kvalitet på utbildningen och ökad måluppfyllelse. Arbetet med att se över skolområdena pågår, i ett första steg arbetar förvaltningen med att ta fram underlag för analys.

Analys av kunskapsresultat

Analysen av enheternas verksamhet och praktik genomförs i det systematiska kvalitetsarbetet. Ett verktyg för att inhämta information för att genomföra analysen är kvalitetsdialogerna. Kvalitetsdialogerna mellan enhet och förvaltning genomfördes på höstterminen 2023.

Ett återkommande tema i analysen är behovet av att stärka olika rollers ansvar och medvetenhet, vilket framträder i önskan om att främja lärandesamtal och en djupare analytisk förmåga hos vår personal. Detta, tillsammans med kärnfrågor som rör undervisningens kvalitet och inriktning, pekar på utmaningar som går att påverka. Det är av största vikt att synliggöra sambandet mellan undervisning och lärande, där skickliga lärare samt andra nyckelpersoner spelar en avgörande roll samt att rektor är pedagogiska ledare för undervisningsutveckling. De kulturella aspekterna är lika viktiga, där förändringar av kulturen blir nödvändiga för att skapa förbättringar. Med en sådan bakgrund och en rad påtagliga hinder, är det ännu viktigare att strategiskt ta sig fram genom dessa utmaningar med en kombination av planering, rätt resursanvändning och professionell utveckling. En skola som präglas av motivation för lärande skapar en miljö där eleverna känner sig inspirerade att utforska, ställa frågor och att utvecklas. Det är inte bara faktisk kunskap som är av yttersta vikt, utan också att förstå hur denna kunskap tillämpas i verkliga situationer. Här spelar läraren en avgörande roll, då de behöver ha verktygen och förståelsen för att kunna utmana sina elever på rätt sätt, så att varje elev kan nå sin fulla potential.

Sammanfattningsvis visar analysen av det som framkom under kvalitetsdialogerna att skolenheterna framförallt har utmaningar inom följande områden:

- Att arbeta med ett elevnära systematiskt kvalitetsarbete
- Att analysera verksamheten och praktiken
- Att fokusera på undervisningsutveckling
- Att arbeta med lärande samtal
- Att samarbeta inom, mellan och utanför skolenheten

De insatser som fattats beslut om och redovisas under rubriken, "Beslut som tagits för att höja måluppfyllelsen", är verktyg för att möta de utmaningar som framkommer ur analysen av kvalitetsdialogerna.

Ekonomi

Nämnden har under de senaste åren arbetat för att skapa bättre förutsättningar för lärare och rektorer genom att fördela om ekonomiska resurser till grundskolan och mer pengar till undervisningen. Under 2022 ökade även nämndens budget genom politisk prioritering med 11 mnkr och 8 mnkr per år 2023-2025. Prioriteringen har gått till de lägre åldrarna, F – 6. Under 2022 var det flera rektorer för F - 6 som valde att öka lärartätheten samt öka den specialpedagogiska kompetensen. Med ett budgeterat underskott för barn och utbildningsförvaltningen 2023 har rektorerna fått arbeta med att anpassa sig inom ram. Flera rektorer har inte lyckats med det och flera av de satsningar som gett goda resultat, tvingas nu dras tillbaka.

Ett budgetunderskott på flera miljoner belyser den utmaning som verksamheten står inför, där ekonomiska begränsningar sätter en tydlig press på resurserna och hur man hanterar den komplexa situationen. Trots detta, i denna kritiska situation, finns det också flera ljuspunkter, framgångsrika processer som behöver fortsätta att utvecklas på de olika enheterna. Med befintliga processer som visar på styrka, men som inte alltid implementeras optimalt över olika enheter, finns ett glapp mellan potential och nuvarande genomslag.

Lokaler

På ett flertal områden i kommunen pågår eller planeras för nybyggnationer eller reinvesteringar i de fastigheter där barn och utbildningsförvaltningens verksamheter är inhyrda. I samband med evakueringar under pågående drift är påverkan på verksamheten påtaglig. Detta får effekter på både kvalitet, personal och framför allt ekonomi. Evakueringslösningar blir kostnadsdrivande i förvaltningen då paviljonger eller anpassningar i de anvisade lokalerna inte ryms i de projekt som beställts utan ligger i förvaltningens driftsbudget och påverkar således elevers förutsättningar eftersom det då krävs anpassningar i andra utgifter, så som personal. Exempel på sådana platser är Skene, Sätilla, Horred. Kommande verksamheter som kommer påverkas är Björketorp och Ubbhult,

I samband med nybyggnationer och reinvesteringar ser vi ökade driftskostnader för hyra och service, så som kost och städ, i den internfinansieringsmodell som kommunen använder. Det blir även ökade kostnader avseende skolbussningar då de anvisade lokalerna ofta ligger utanför den ort där åtgärderna genomförs.

Slutsatsen blir att en allt större del av barn och utbildningsförvaltningens driftsbudget går till att finansiera lokaler och service istället för att finansiera personalkostnader respektive elevgruppernas utbildning.

Personal

Behörig personal är en av förutsättningarna för att ha en god kvalitet på utbildningen. Det krävs ett systematiskt arbete för att skapa goda förutsättningar så lärare väljer att stanna i kommunen. Det har under året varit en utmaning att arbeta med undervisningsutveckling samtidigt som de ekonomiska anpassningskraven varit ansträngande. Förvaltningen behöver fortsatt förbättra samarbetet med universitet och högskolor och arbetet med VFU för att vara attraktiva för studenter och blivande lärare.

Andel behöriga lärare i Marks kommun är något lägre än riket. Andel behöriga lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, är 69,7% jämfört med riket där andelen är 71,8%. Enheten med lägst andel i Mark har 56,7% och enheten med högst andel har 84,5%. Nyckeltalen ovan redovisar andel behöriga lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. Målet är att ha 100% lärarbehörighet i alla ämnen.

Andel behöriga lärare med pedagogisk högskoleexamen i kommunal grundskola åk 1-9, är 81,6% jämfört med riket där andelen är 85,1%.

Elever/lärare (heltidstjänst) i kommunal grundskola åk 1-9, är 11,4 jämfört med riket som har 11,8. Antal elever/lärare i Marks kommun är jämförbart med riket.

Lärare till fritidshemmet har fortsatt varit en stor utmaning att rekrytera.

GYMNASIESKOLA OCH ANPASSAD GYMNASIESKOLA

Barn- och utbildningsnämnden ska

- erbjuda ungdomar gymnasial utbildning, som förbereder för övergång till arbetsliv eller vidare studier, i enlighet med skollag och läroplan.
- arbeta för att stärka de ungas intresse för och möjlighet att genomföra en gymnasial utbildning.

Godkändnivå- Godkändnivå bestäms av nämnden varje år i sin nämndplan. Godkändnivå för år 2023 är densamma som riket och alla kommuner eller så kallad ovägt medelvärde.

Ovägt medelvärde avser resultatet av Skolinspektionens skolenkät. Övägt medelvärde beskriver hur det ser ut i en genomsnittlig kommun jämfört med medelvärde för Riket som motsvarar hur det ser ut för en genomsnittlig invånare i Sverige.

Skolenkäten genomförs av Skolinspektionen en gång per år och omfattar häften av landets skolor samt att flertalet följetal är nya, därav saknas data. För Marks kommun utför Skolinspektionen enkäten udda år.

| Följetal | Godkänd nivå | Utfall 2020 | Utfall 2021 | Utfall 2022 | Utfall 2023 | Bedömning |
|---|--------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-----------|
| Gymnasiefrekvens (%) hemkommun | 93,2 | 94,2 | 95,3 | 95,1 | 94,1 | |
| Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%) | 68,8 | 72,3 | 61,3 | 70,1 | 67,1 | |
| Lärare (årsarbetare) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i gymnasieskola, andel % | 83,5 | 71,6 | 73,3 | 73,2 | 83,2 | |
| Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, högskoleförberedande program, andel % | 81,5 | 87,8 | 73,4 | 82,8 | 82,0 | |
| Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, yrkesprogram, andel % | 52,0 | 72,6 | 70,1 | 69,4 | 62,9 | |
| | | | | | | |
| Gymnasieelever i år 2: Hur tycker du att eleverna bemöter varandra i skolan? Andel (%) som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" | 88,3 | | | | 90,7 | |
| Gymnasieelever i år 2: Hur tycker du att eleverna bemöter vuxna i skolan? Andel (%) som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" | 88,1 | | | | 91,6 | |
| Gymnasieelever i år 2: Hur ofta är det arbetsro på lektionerna? Andel (%) som har svarat "Alltid" eller "Ofta" | 59,8 | | | | 46,5 | |
| Gymnasieelever i år 2: Känner du dig trygg i skolan? Andel (%) som har svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del" | 87,8 | | | | 91,2 | |
| | | | | | | |
| Följetal Anpassad Gymnasieskola | | | | | | |
| Lärare med specialpedagogisk högskoleexamen, anpassad gymnasieskola, lägeskommun, andel % | 25,8 | 10,5 | 10,5 | 11,9 | 11,6 | |
| Samtliga lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne (heltidstjänster), lägeskommun, andel (%) | 16,8 | 53,8 | 57,9 | 51,5 | 37,7 | |

Bedömning av grunduppdraget

Nämndens bedömning är att grunduppdraget delvis uppfylls baserat på följetalens utfall. De flesta utfall har tidigare återrapporterats i delårsrapporten, men några har ett nytt eller uppdaterat utfall.

Kunskapsresultat

Det långsiktiga utvecklingsarbete som pågår inom gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan förväntas ge effekt på måluppfyllelsen. Kunskapsresultaten mätt som meritvärde ökar för tredje året i rad, vilket är glädjande. Särskilt tydlig är ökningen avseende de studieförberedande programmen. Betygsprognosen för hösten ser också positiv ut där 84,1 % av samtliga kurser bedöms leda till godkända betyg. Utmaningarna för de respektive enheterna ser lite olika ut, men betydande utmaningar ligger inom ramen för IM, introduktionsprogrammen, och i det fallet är utmaningen dubbel. Dels ökar antalet elever inom målgruppen och dels har dessa elever färre avklarade betyg med sig från grundskolan. De sämre ingångsvärdena påverkar genomströmningstakten och elever som tidigare behövde ett år på sig för att bli behöriga till ett nationellt program behöver nu i större utsträckning två år och i vissa fall även ett tredje år.

Andelen gymnasieelever på Marks Gymnasieskola med examen inom 3 år sjönk något i år jämfört med föregående år. 67,1 % innebär ett resultat som ligger 1,9 procentenheter under rikssnittet och når heller inte nämndens mål på 68,8 %. Gymnasieelever på högskoleförberedande program som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, når 82,0 % vilket både är över rikssnittet och nämndens godkänd-nivå.

Sett över lite längre tid tillbaka kan vi se att resultaten varierar med en tydlig nedgång efter pandemins första år i utfallet för år 2021. Därefter verkar resultaten återhämta sig och har nått eller är på väg att nå nivåer i närheten av hur det såg ut innan. Variationen över tid ställer krav på analysarbetet för att fånga vilka insatser som ger effekt i arbetet mot högre måluppfyllelse.

Analys av kunskapsresultat

Analysen av skolans verksamhet och praktik genomförs inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Ett verktyg för att genomföra analysen är kvalitetsdialogerna. Kvalitetsdialogerna mellan enheter och förvaltning genomfördes på höstterminen 2023.

Gymnasiet står inför flera utmaningar, däribland elevers frånvaro, måluppfyllelse och behovet av att anpassa undervisningen baserat på elevernas olika förkunskaper och bakgrunder. Åtgärder som riktas mot att förstå och minska frånvaron, stärka lärarnas ledarskap i klassrummet och skapa större samarbete mellan skolnivåer kan förbättra situationen. Vidare bör gymnasieskolan också fokusera på sina styrkor, som den goda måluppfyllelsen på vissa program, elevernas upplevda trivsel och trygghet, samt en god infrastruktur för utvecklingsarbete och systematiskt kvalitetsarbete.

Inom anpassade gymnasieskolan lyfter rektor initiativ när det gäller språkutveckling, självständighet och kvalitetsarbete, vilket återspeglas i ett systematiskt tillvägagångssätt och regelbunden uppföljning. För att fullt ut dra nytta av dessa styrkor behöver utveckling ske särskilt inom kommunikation, dokumentation och analys. Med rätt insatser, såsom kollegial utveckling, bättre verktyg för kommunikation och dokumentation kan skolan övervinna sina utmaningar.

I analyserna framkommer delvis fokusområden som rektorerna behöver arbeta enhetsspecifikt med, som ovan för anpassade gymnasieskolan, men även gemensamma utmaningar för hela Marks Gymnasium för en förbättrad måluppfyllelse. Tre teman är genomgående för gymnasiet. Bristande närvaro är en utmaning. Rektorerna ser här en stark korrelation mellan hög frånvaro och bristande studieresultat. Särskilt utmärker sig matematik och svenska i detta avseende. Närvarofrämjande insatser torde därför vara det enskilt enklaste sättet öka måluppfyllelsen, men att nå framgång i detta är en stor utmaning.

Samtliga rektorer lyfter också vikten av undervisningsutveckling, där samspelet mellan lärmiljöns olika komponenter behöver förstås och rätt anpassas utifrån både lektionsmål och elevgrupp. En undervisning som erbjuder en studiemiljö där eleverna känner sig inspirerade, trygga och utmanade på rätt nivå skapar motivation för lärande, vilket även är en god grund för ökad måluppfyllelse. Ett målmedvetet arbete av rektor som pedagogisk ledare för undervisningsutvecklingen, en försteläroorganisation med tydliga uppdrag sprungna ur kvalitetsanalyserna, rätt resursanvändning och lärarens professionella utveckling är centrala för att påverka undervisningens kvalitet och inriktning.

Det tredje gemensamma temat gäller de fyra skolenheterna inom gymnasieskolan och inte anpassade gymnasieskolan. Det har mer karaktären av en observation och till det kopplat olika grader av oro. Det hänger samman med att fler elever kommer till gymnasiet med avsevärt större kunskapsbrister än tidigare. Detta avspeglas också i ett ökat antal elever inom IM, vilket tidigare nämnts. Även på de nationella programmen ses ett mönster av att flera elever har stora problem att klara de grundläggande gymnasiala kurserna utifrån att förkunskaperna saknas eller är bristfälliga. Detta får återverkningar i hur kursupplägg, undervisningsplanering och gruppsammansättningar kan behöva ses över för att bättre möta denna situation. En fördjupad dialog mellan rektorerna på gymnasiet och högskoleskolorna är nödvändig för att tillsammans få en god förståelse för situationen.

Sammanfattningsvis visar analysen av det som framkom under kvalitetsdialogerna att skolenheterna framförallt har utmaningar inom följande områden:

- Att arbeta med ett elevnära systematiskt kvalitetsarbete
- Att analysera verksamheten och praktiken
- Att fokusera på undervisningsutveckling
- Att arbeta med lärande samtal
- Att stärka samarbeten både inom och utanför skolan

Besluts som tagits för att höja måluppfyllelsen

I nämndplanen lyfts det systematiska kvalitetsarbetet fram som ett prioriterat område med fokus på ökad måluppfyllelse.

Utifrån tidigare beslut deltar två av gymnasiet skolenheter i IFOUS forskning- och utvecklingsprogram mot utveckling av undervisning, FUN, som nu pågått under två och ett halvt läsår. Deltagande skolenheter har under handledning av forskare från Göteborgs universitet arbetat med case-metodik vilket ökar medvetenheten kring sin egen undervisning och sitt ledarskap. Syftet med forsknings- och utvecklingsprogrammet är att sätta fokus på undervisningsutveckling för ökad måluppfyllelse. Analysen, som genomförs som en del av det systematiska kvalitetsarbetet, visar på god effekt. Att prata undervisningsutveckling tillsammans med sina kollegor har blivit mer naturligt än tidigare. Det finns ett större intresse än tidigare att reflektera över sitt eget ledarskap och sin egen undervisning. Då insatsen tillsammans med forskarna avslutas i juni 2024 kommer det krävas att verksamhetschefer tillsammans med rektorer och gymnasieskolans utvecklingsorganisation fortsatt håller i arbetet för att det ska få en långsiktig effekt på måluppfyllelsen.

Gymnasieskolan har även valt att prioritera närvaroarbetet. Utifrån beslut arbetar rektorer tillsammans mentorerna med en tätare närvarouppföljning med stöd i frånvarorapporteringssystemet och koppling till studiebidrag. Enheterna arbetar på olika sätt med detta. Vissa program har mycket höga frånvarosiffror, men utifrån vad eleverna kommer ifrån är det ändå en kraftig förbättring.

Ett beslut är fattat på en av enheterna avseende att påbörja en studie kring likvärdighet mellan könen utifrån att pojkarna på studieförberedande program lyckas sämre än flickorna.

Ekonomi

Utifrån det mycket ansträngda ekonomiska läget har gymnasieskolan arbetat hårt med och genomfört sin del av den ekonomiska anpassningsplan som beslutats. Prognosen är att gymnasieskolan har lyckats med detta och har en ekonomi i balans för budgetåret 2023. Även anpassade gymnasieskolans prognos pekar på en budget i balans.

Den officiella statistiken från Kolada visar på ett totalt resursindex som sjönk från 87 till 85 och är fortsatt enligt snittet för gymnasieskola i landet. Marks kommuns *Kostnad för kommunal gymnasieskola, kr/elev* ökade från 137 634 kr/elev till 142 607 kr/elev. Rikssnittet var 126 366 kr/elev, vilket innebär att Marks kommun haft motsvarande kostnadsökning för gymnasieskolan som riket i övrigt.

Den anpassade gymnasieskolan ingår inte i Koladas resursindex, utan jämförs utifrån faktisk kostnad per elev. Marks kommuns kostnad för anpassad gymnasieskola, kr/elev minskade från 630 100 kr/elev till 567 600 kr/elev, vilket är en minskning med 62 500 kr/elev. Rikssnittet var 460 800 kr/elev, vilket innebär att kostnadsdifferensen minskar för tredje året i rad.

Lokaler

Kunskapens Hus är efter 25 år fortsatt en fin och välhållen skola, vilket också visar sig i elevernas höga trivsel.

Ett ökande elevantal, vilket utifrån befolkningsstatistiken spås fortsätta de kommande tre åren, innebär ett förhöjt tryck på lokalerna och mindre ombyggnationer för att möta denna situation kan komma att krävas.

Personal

Behöriga lärare är den enskilt viktigaste resursen för att lyckas nå en god kvalitet i utbildningen. Det är därför glädjande att följetalet *Lärare (årsarbetare) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i gymnasieskola, andel %* tagit ett rejält kliv uppåt från 73,2 % till 83,2 %, en ökning med 10,0 procentenheter. Detta är i nivå med nämndens mål på 83,5 %.

Avseende lärare med specialpedagogisk högskoleexamen inom anpassade gymnasieskolan är detta en nationell utmaning där få utbildar sig med den inriktning som avser intellektuella funktionshinder, vilken är den som de anpassade skolformerna eftersöker. Marks kommun har också haft svårt att hävda sig i konkurrensen med kommuner i närområdet om de få individer med denna specifika examen som finns att tillgå och så har det dessvärre också sett ut över tid.

När personal med denna examen inte gått att rekrytera har rektor fokuserat på att rekrytera lärare med kompetens inom de ämnesområden där behoven funnits.

VUXENUTBILDNING





Barn- och utbildningsnämnden ska

- bedriva utbildning som ger vuxna kommuninvånare möjligheter att utveckla sina kunskaper och sin kompetens, enligt skollag och läroplan.
- bedriva utbildningen utifrån den enskildes behov och förutsättningar samt samhällets efterfrågan på kompetens.
- prioritera de som fått minst utbildning.

Utbildningen ska syfta till att stärka den enskildes ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja personliga utveckling.

Godkändnivå- Godkändnivå bestäms av nämnden varje år i sin nämndplan. Godkändnivå för år 2023 är densamma som riket och alla kommuner eller så kallad ovägt medelvärde.

Ovägt medelvärde avser resultatet av Skolinspektionens skolenkät. Övägt medelvärde beskriver hur det ser ut i en genomsnittlig kommun jämfört med medelvärde för Riket som motsvarar hur det ser ut för en genomsnittlig invånare i Sverige.

| Följetal vuxenutbildning och SFI | Godkänd nivå | Utfall 2020 (kalenderår 2019) | Utfall 2021 (kalenderår 2020) | Utfall 2022 (Kalenderår 2021) | Utfall 2023 (Kalenderår 2022) | Bedömning |
|--|--------------|-------------------------------|-------------------------------|-------------------------------|-------------------------------|---|
| Kursdeltagare i komvux på grundläggande nivå som har avslutat med godkända betyg, lägeskommun, andel % av de som påbörjat kurs | 52,0 | - | 39 | 42 | | |
| Kursdeltagare i komvux på gymnasial nivå som har avslutat med godkända betyg, lägeskommun, andel % av de som påbörjat kurs | 58,0 | - | 59 | 56 | | |
| Kursdeltagare inom SFI som har avslutat med godkända betyg, lägeskommun, andel % av de som påbörjat kurs | 32,0 | - | .. | 28 | | |
| | | | | | | |
| Lärare (heltidstjänster) i komvux på grundläggande nivå med lärarlegitimation, kommunal regi, andel (%) | 79,2 | 68,5 | 94,2 | 94,7 | 92,7 |  |
| Lärare (heltidstjänster) i komvux på gymnasial nivå med lärarlegitimation, kommunal regi, andel (%) | 75,4 | 91,0 | 93,8 | 93,8 | 93,8 |  |
| Lärare i SFI med lärarlegitimation, lägeskommun, andel (%) | 55,0 | 42,3 | 50,5 | 40,0 | 53,7 |  |
| Lärare (heltidstjänster) inom sårvox med lärarlegitimation, lägeskommun, andel (%) | 34,2 | 100 | 100 | 100 | 100 |  |

Nyckeltalen för kursdeltagare i komvux och SFI har bytts ut och detta beror på att det ska överensstämma med hur Skolverket redovisar uppgifterna. Eftersom en kursdeltagare kan fortsätta en kurs från ett år till ett annat är det bättre att använda andel av de som avslutat eller avbrutit kurs under året.

Nämnden har bestämt nya följetal (se tabell nedan). De nya följetalen är med Nämndplan 2024-2025.

Bedömning av grunduppdraget

Nämndens bedömning är att grunduppdraget i hög grad uppfylls baserat på följetalens utfall. De flesta utfall har tidigare återrapporterats i delårsrapporten, men några har ett nytt eller uppdaterat utfall.

Kunskapsresultat

Det långsiktiga utvecklingsarbete som påbörjats inom vuxenutbildningen och som nu drivs av nyrekryterad rektor i tät samverkan med studieteamet och med rektorerna på gymnasieskolan, förväntas ge effekt på måluppfyllelsen. En mycket hög omsättning på rektorer och tillfälliga lösningar på den positionen har inneburit att drift av den löpande verksamheten och inte det systematiska kvalitetsarbetet prioriterats. Ett systematiskt arbete kring processer för elevuppföljning utifrån studieresultat, avbrott, analys av skolans verksamhet och praktik samt undervisningsutveckling behöver därför förbättras eller i vissa fall utarbetas. 2023 års studieresultat och måluppfyllelse kommer sammanställas av rektor under januari och februari för djupare analys och åtgärder för förbättrad måluppfyllelse.

Den officiella statistiken i Kolada avseende de nya följetal nämnden bestämt (se tabell nedan), visar på en måluppfyllelse som inom samtliga områden ligger över nämndens godkänd-nivå och det innebär att de dessutom ligger över rikssnittet.

Samtidigt ser rektor att avbrottsfrekvensen på gymnasiala distanskurser är hög och måluppfyllelsen ligger lägre jämfört med både rikssnitt och liknande kommuner inom denna utbildningsdel.

Analys av kunskapsresultat

Analysen av vuxenutbildningens verksamhet och praktik genomförs inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Ett verktyg för att genomföra analysen är kvalitetsdialogerna. Kvalitetsdialogerna mellan vuxenutbildning och förvaltning genomfördes på höstterminen 2023.

Vuxenutbildningen når godkända kunskapsresultat men står inför flera utmaningar för ökad måluppfyllelse. Däribland avhoppsfrekvens från vissa utbildningar, effektiviserad användning av lärplattformar, språkutvecklande arbetssätt och behovet av att anpassa undervisningen utifrån att tillgodose

elevers individuella behov och omständigheter.

För att hantera utmaningarna är det avgörande att fokusera på en kombination av anpassade stödstrukturer, effektiv användning av teknologi, och en stärkt ledningsstruktur. Det är också viktigt att betona vikten av kontinuerlig analys och undervisningsutveckling. Analysen möjliggör en mer kvalitativ undervisning där lärare kan justera sin undervisning baserat på faktiska elevbehov och resultat, vilket leder till högre engagemang och framgång. Genom att kontinuerligt utvärdera och utveckla undervisningen kan skolan främja en kultur av förbättrad lärandekvalitet. I detta arbete är det relativt nykomponerade studieteamet en tillgång likväl som förstelärarorganisationen.

Regelbunden och riktad kompetensutveckling för lärare är nödvändig för att de ska hålla sig uppdaterade och fortsatt kompetenta. Detta inkluderar utbildning inom områden som AI, digital kompetens och ett analytiskt förhållningssätt.

Sammanfattningsvis visar analysen av det som framkom under kvalitetsdialogerna att vuxenutbildningen framförallt har utmaningar inom följande områden:

- Att arbeta med ett strukturerat och heltäckande systematiskt kvalitetsarbete
- Att analysera verksamheten och praktiken
- Att fokusera på undervisningsutveckling
- Att vidareutveckla arbetet med de digitala utbildningsverktygen
- Att stärka samarbeten både inom förvaltningen och med externa partners

Beslut som tagits för att höja måluppfyllelsen

I nämndplanen lyfts det systematiska kvalitetsarbetet fram som ett prioriterat område med fokus på ökad måluppfyllelse. Vuxenutbildningen har valt att prioritera arbetet med att bygga upp en tydlig struktur och rutiner för hur arbetet ska bedrivas. Rektor tar utifrån detta löpande beslut för att förbättra resultatutvecklingen och verksamhetens kvalitet.

Ett beslut som tagits gällande fortbildning för samtliga lärare inom digitalisering och man har inom ramen för detta även varit på en gemensam föreläsning kring hur digital teknik och specifikt AI påverkar lärares sätt att bedöma kunskap. Denna kunskap tillsammans med ett utvecklat arbete kring en gemensam plattform som är lättanvänd och tillgänglig för alla förväntas stärka måluppfyllelse och motivation.

Rektor har även tagit beslut om ett utvecklingsarbete som syftar till att erbjuda mer flexibla studieplaner som bättre tillgodoser individuella behov och omständigheter. Avbrott på grund av annan utbildning, sjukdom, jobb eller överbelastning tyder på bristande flexibilitet i studieupplägget och otillräckligt stöd för att balansera studier.

Beslut har även fattats om att systematiskt gå igenom samtliga SFI-elevs individuella studieplaner för att upprätta eller uppdatera dessa.

Förbättrat samarbete och kontinuerlig dialog med arbetsmarknadscenter innebär förbättrade möjligheter för vuxenutbildningen att starta jobbspår och/eller kombinationsutbildningar som svarar mot behov på arbetsmarknaden.

Beslut är fattat kring att skicka in ansökan till SPSM för att få medel till att vidareutveckla studieteamet. Beslut om tilldelning fattas under april 2024.

Ekonomi

Vuxenutbildningen har arbetat målmedvetet med att anpassa sig till det ekonomiska läge som råder och har vinnlagt sig om att försöka stärka sin position i den regionala utbildningssamverkan. Vidare har man genom äldreomsorgslyftet kunnat få in ytterligare medel samtidigt som omsorgsförvaltningen får hjälp med kompetensförsörjningen. Vuxenutbildningen lämnar ett överskott om 2,6 mkr för verksamhetsåret 2023.

Ett målmedvetet arbete pågår för att nå ekonomisk hållbarhet. En viktig aspekt är överväganden kring uppstarter av nya utbildningar, där stor hänsyn tas till söktryck innan utbildningar startas.

En ny ansökan om statsbidrag för att erbjuda SFI-undervisning till Ukrainare har blivit beviljad.

Utestående fordringar avseende uppdragsutbildning som genomförts under 2022 har krävts in.

Den officiella statistiken från Kolada visar utfall för verksamhetsåret 2022. Vuxenutbildningen ingår inte i Koladas effektivitetsnyckeltal utan jämförelsen sker utifrån nationella jämförelsetal som speglar strukturkvalitet. Utifrån dessa förutsättningar anges nettokostnad för utbildningsformen i kronor/invånare. I detta avseende ligger kostnaderna för Marks kommun på en lägre kostnad i jämförelse med både riket och med jämförbara kommuner för samtliga utbildningsformer inom vuxenutbildningen. Enda undantaget är grundläggande vuxenutbildning som ligger något över riksnittet, men lägre än jämförbara kommuner.

Lokaler

Kunskapens Hus är efter 25 år fortsatt en fin och välhållen skola, vilket också visar sig i elevs och personals

höga trivsel.

Avseende lokalerna som vuxenutbildningen förfogar över har en misstanke om mögel i ett klassrum meddelats TSF som ansvarar för att utreda frågan. Utfallet av den utredningen har ännu inte kommit vuxenutbildningen tillhanda, men kan få betydande effekter om misstanken skulle visa sig stämma.

Personal

Behöriga lärare är den enskilt viktigaste resursen för att lyckas nå en god kvalitet i utbildningen. Det är därför glädjande att samtliga följetal avseende Lärare med lärarlegitimation ligger långt över eller i nivå med nämndens godkänd-nivå. Därigenom torde förutsättningar finnas för en ökad måluppfyllelse.

| Följetal vuxenutbildning och SFI | Godkänd nivå | Utfall 2020 (kalenderår 2019) | Utfall 2021 (kalenderår 2020) | Utfall 2022 (Kalenderår 2021) | Utfall 2023 (Kalenderår 2022) | Bedömning |
|--|--------------|-------------------------------|-------------------------------|-------------------------------|-------------------------------|-----------|
| Kursdeltagare i komvux på grundläggande nivå som har avslutat med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som har avslutat eller avbrutit kurs under året, (%) | 66 | | 70 | 67 | 69 | ● |
| Kursdeltagare i komvux på grundläggande nivå som har avslutat med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som har avslutat kurs, (%) | 84 | | 82 | 88 | 85 | ● |
| Kursdeltagare inom SFI som har avslutat krus med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som har avslutat eller avbrutit krus under året, (%) | 50 | | | 51 | 54 | ● |
| Kursdeltagare inom SFI som har avslutat krus med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som har avslutat krus, (%) | 94 | | | 100 | 100 | ● |

ARBETSMARKNADSENHET

Barn- och utbildningsnämnden ska

- hantera arbetsmarknadsfrågor och arbetsmarknadspolitiska insatser
- bedriva insatser för nyanlända
- inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret följa upp unga under 20 år som inte går i gymnasieskola
- hantera feriearbeten

Godkändnivå- Godkändnivå bestäms av nämnden varje år i sin nämndplan. Godkändnivå för år 2023 är densamma som riket och alla kommuner eller så kallad ovägt medelvärde.

Ovägt medelvärde avser resultatet av Skolinspektionens skolenkät. Ovägt medelvärde beskriver hur det ser ut i en genomsnittlig kommun jämfört med medelvärde för Riket som motsvarar hur det ser ut för en genomsnittlig invånare i Sverige.

| Följetal arbetsmarknadsenhet | Godkänd nivå | Utfall 2020 (Kalenderår 2019) | Utfall 2021 (Kalenderår 2020) | Utfall 2022 (Kalenderår 2021) | Utfall 2023 (Kalenderår 2022) | Bedömning |
|--|--------------|-------------------------------|-------------------------------|-------------------------------|-------------------------------|-----------|
| Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som A. Börjat arbeta, andel (%) | 33,0 | 22 | 26 | 21 | 22 | ■ |
| Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som B. Börjat studera, andel (%) | 12,0 | 2 | 5 | 6 | 12 | ● |
| Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, som C. Överförts till annan myndighet, andel (%) | 15,0 | 18 | 21 | 16 | 16 | ● |
| | | | | | | |
| Arbetslöshet 16-24 år, årsmedelvärde, andel (%) av befolkningen | 3,8 | 3,4 | 4,5 | 3,8 | 2,5 | ● |
| Arbetslöshet 18-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av befolkningen | 5,6 | 3,9 | 4,9 | 4,5 | 3,4 | ● |
| Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar), andel (%) | 35,0 | 27 | 18 | 24 | 15,0 | ■ |

Sammantaget gör utfall på ovan följetal och nyckeltal ur Kolada att nämnden bedömer att verksamheten i hög grad uppfyller grunduppdraget.

Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som

A. Börjat arbeta, andel (%)

Andelen deltagare som deltagit i arbetsmarknadsåtgärder och börjat arbeta under kalenderår 2022 var 22% (röd) vilket kan jämföras med Alla kommuner (ovägt medel) 33% samt liknande kommuner, socioekonomi 21%.

Med begreppet ”börjat arbeta” avses osubventionerade och subventionerade anställningar på den reguljära arbetsmarknaden. För att räknas som en anställning ska den ha pågått i minst en sammanhängande månad. Som arbete räknas inte kommunala arbetsmarknadsanställningar, eftersom dessa har kommit till för att mildra verkningar av arbetslöshet.

B. Börjat studera, andel (%)

Andelen deltagare som deltagit i arbetsmarknadsåtgärder och börjat studera under kalenderår 2022 var 12% (gul) vilket kan jämföras med Alla kommuner (ovägt medel) 12% samt liknande kommuner, socioekonomi 10%.

Med begreppet studera avses utbildning inom ramen för kommunal vuxenutbildning, folkhögskola, högskola eller annan utbildning. För att räknas som studerande ska utbildningen ha pågått minst en månad.

C. Överförd till annan myndighet, andel (%)

Andel deltagare som deltagit i arbetsmarknadsåtgärder vilka ansvaret/försörjningen överförs till en annan myndighet av andra anledningar än att uppdraget slutförts (beviljats ersättning från bl.a sjukförsäkringen, ålderspension, arbetslöshetsförsäkringen) under kalenderåret 2022 var 16% (grön). Vilket kan jämföras med Alla kommuner (ovägt medel) 15% samt liknande kommuner, socioekonomi 21%.

Målet med AME´s insatser är att deltagarna ska få ett arbete, men verksamheten har också andra syften. Det handlar om att pröva de deltagarens arbetsförmåga och avge underlag till remittent för vidare åtgärder.

Arbetslöshet 16-24 år, årsmedelvärde, andel (%) av befolkningen

Antal invånare 16-24 år i Marks kommun som var öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd sjönk under 2022 till 2,5% från 3,8% (årsmedelvärde). Det är en minskning mot föregående år med 1,3 procentenheter och når därmed fortsatt godkänd nivå. Rikssnitt var 3,8% och liknande kommuner, övergripande 4,4%.

Arbetslöshet 18-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av befolkningen

Antal invånare 18-64 år i Marks kommun som var öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd sjönk under 2022 till 3,4% från 4,5% (årsmedelvärde) vilket är en minskning med 1,1 procentenheter och fortsatt godkänd nivå. Rikssnitt var 5,6% och liknande kommuner, övergripande 5,7%.

Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar), andel %

Kolada presenterar nyckeltal med integration i fokus. Detta är ett av dem och visar att andel som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera minskade från 24% till 15% procent, och når inte målet för indikatorn. Andel för alla kommer var 32% och för liknande kommer – integration 33%.


Etableringsuppdraget omfattar nyanlända flyktingar i arbetsför ålder (20-64 år) samt nyanlända i åldern 18-19 år utan föräldrar i Sverige. Uppdraget omfattar aktiviteter under högst 24 månader där Svenska för invandrare (sfi), samhällsorientering och arbetsförberedande aktiviteter utgör olika delar. Antal inskrivna i etableringsuppdraget i Marks kommun minskar antal inskriva på grund av lägre kommunal enligt bosättningslagen, 2022 var 55 individer inskriva i etableringen.

Kommunal enligt bosättningslagen var för Marks kommun 2022, 34 individer och för 2023 är kommunalet 21 individer, vilket påverkar enheten på grund av minskade statsbidrag för att arbeta med integration.

Arbetsmarknadscenter har beviljats medel från Länsstyrelsen för projektet ”Jämställd etablering” och arbetar med deltagare och arbetsgivare för högre måluppfyllelse och att fler når egenförsörjning genom arbete eller studier efter avslutad etablering.

För ökade måluppfyllelse med att stärka deltagarens förmåga att nå egen försörjning, behöver vi skapa fler platser och andra arbetsuppgifter för att möta målgruppernas olika behov att nå målet. Även utifrån jämställdhet i nuläget är andelen män högre än andel kvinnor av dem med en subventionerad anställning i Marks kommun.

3.2 Återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige

| Uppdrag | Startdatum | Status | Kommentar |
|---|------------|--|-----------|
| Arbeta fram en integrationsstrategi för senare beslut i kommunfullmäktige | 2021-11-18 |  Pågående | |

Nämnden har sedan en tid haft i uppdrag att arbeta fram en integrationsstrategi för kommunen. Detta har hittills inte gjorts och den nya förvaltningsledningen har inte haft möjlighet att prioritera frågan under hösten så som avsett. Tids- och aktivitetsplan för uppdraget bör kunna fastställas till 15 februari. När ett förslag finns att presentera för kommunstyrelsen är svårare att bedöma, då det innefattar att resurser allokeras till det gemensamma arbetet även från andra förvaltningar. I nuläget bedöms uppdraget kunna vara klart som tidigast till halvårsskiftet 2024.





Beslut av Kommunfullmäktige §117/2023: Med anledning av den ekonomiska prognosen för 2023 i aprilrapporten uppmanas samtliga nämnder till allmän återhållsamhet och till att göra åtgärder för att förbättra kommunens ekonomiska resultat. Barn- och utbildningsnämnden, Kommunstyrelsen, Omsorgsnämnden och Socialnämnden uppmanas särskilt att förbättra sin ekonomiska prognos med motsvarande 1 procent av sina prognoser i aprilrapporten. Teknik- och servicenämnden uppmanas att

förbättra prognosen motsvarande 1 procent av bruttokostnaderna (4 mnkr) för sin skattefinansierade verksamhet. Åtgärder med lägst påverkan för kommuninvånarna prioriteras i först hand.

För barn- och utbildningsnämnden innebar beslutet att årsresultatet skulle förbättras från prognosen i april (-21 mnkr) till en avvikelse mot budget om -11 mnkr. Vid årets slut var underskottet -16 mnkr vilket innebär att nämnden har uppfyllt halva av uppdraget.

4 Måluppföljning

Kommunens verksamhet ska planeras med vision och mål för Marks kommun som utgångspunkt. I detta avsnitt följs mål och indikatorer upp.

| Symbolförklaring | |
|---|-----------------------------------|
|  | Mål för indikator: uppnått |
|  | Mål för indikator: delvis uppnått |
|  | Mål för indikator: inte uppnått |
|  | Kan inte bedömas |

4.1 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska barn och unga få en bra start i livet för att utveckla sin potential

Kommungemensamt mål Bästa företagskommun

Lokal arbetsgrupp för kompetensförsörjning, är en arbetsgrupp kopplad till näringslivsrådet, där Marks kommun samverkar med näringslivet. Verksamhetschef för Arbetsmarknadsenheten är sammankallande och Marks kommuns näringslivschef ingår i gruppen.

Kartläggning av kompetensförsörjningsbehov var ett uttalat önskemål från den lokala arbetsgruppen för kompetensförsörjning. Arbetsmarknadscenter, genomförde under 2023 prognosbesök inom olika branscher i näringslivet i syfte att få utökad kunskap om lokala behov av kompetensförsörjning. Sammanfattning och resultat är återkopplade till lokala arbetsgruppen.

Under våren genomfördes Jobbmässa för andra gången. Jobbmässan är ett lättillgängligt, enkelt forum för möte mellan arbetssökande och arbetsgivare, efterfrågat av näringslivet genom arbetsgruppen för kompetensförsörjning. Antalet besökare var ca 300 personer och utställarenkät visar att utställarna var nöjda/mycket nöjda med jobbmässan.

Arbetsmarknadscenter har under 2023 fortsatt arbetet med att genom enskilda arbetsgivarkontakter samt branschriktade prognosbesök. Verkat för att sprida information, besvara frågeställningar och stödja kring kompetensförsörjning och rekrytering samt vid behov lotsat rätt och vara behjälpliga i kontakt med andra aktörer som till exempel Arbetsförmedlingen. Arbetsmarknadscenter och näringslivskontoret har ett nära samarbete kring kompetensförsörjning, för att korta vägar och kunna besvara frågor som respektive verksamhet får vid företagsbesök.

Marks kommun ingår tillsammans med övriga sjuhäradskommuner och Arbetsförmedlingen i ett strukturerat samarbete på strategisk och operativ nivå genom "Överenskommelse om samverkan mellan Sjuhäradskommuner och Arbetsförmedlingen i syfte att påskynda individers etablering i arbetslivet och förbättra kompetensförsörjningen",

Samverkan sker med Nyföretagarcentrum i Mark kring lokala ferieentreprenörer.

Planerade insatser för 2024 bästa företagskommun

Lokal kompetensförsörjningsgrupp arbetar med framtagande av årshjul för gemensamma aktiviteter i samverkan med näringslivskontoret, genomförande av två Jobbmässor vår och höst i samverkan med Företagarna i Marks eventgrupp. Fortsatta prognosbesök för att inhämta kunskap från olika branscher i näringslivet om kompetensförsörjningsbehov. Dessa prognosbesök används som grund för planering av utbildningar samt för att utveckla samarbeten som underlättar för god matchning mot arbetsmarknaden.

Fortsatt arbete med att i alla arbetsgivarkontakter verka för ett bra företagsklimat genom öppen dialog, bra bemötande och tydlig information samt förenkla för företagen genom att lotsa rätt och vara behjälpliga.

Arbetsmarknadsenheten har tillsammans med VGR sökt och beviljats regionutvecklingsmedel med fokus på unga som varken arbetar eller studerar (UVAS), från Earlall (European Association of Regional and Local authorities for Lifelong Learning). Projektstart sker under 2024 i samverkan med näringslivet. Projekt SALAM kommer fokusera särskilt på ungas etablering på arbetsmarknaden i samverkan med näringslivet och bidrar till båda målen bästa barnkommun och bästa företagskommun. De två största företagarföreningarna i Mark är med som intressenter i projektet, med viljeyttring att bidra till att Marks kommun utvecklas genom erfarenheter och perspektiv från arbetsgivare i privat sektor.

Kommungemensamma mål: Kommungemensamt mål Bästa barnkommun

Inom BUF arbetar verksamheten varje dag med att arbeta för det kommungemensamma målet Bästa barnkommun. Värdegrundsarbete, trygg miljö och att elevernas ska lyckas och trivas i skolan ligger inom BUFs grunduppdrag.

Under 2023 har arbetat inom Bästa Barnkommun präglats av planering. Arbetet har planerats från BUF tillsammans med IFO och Fritid och Kulturförvaltningen. Insatsen med Skolsociala team var planerad att starta under höstterminen 2023 men blev senarelagd till januari 2024.

Inom Bästa Barnkommun har Buf följande planerade insatser för 2024

1. Utveckla samarbetet mellan skola och bibliotek för att främja läsningen. Arbeta för högre läsförståelse samt för att nå högre måluppfyllelse i skolan. En riktad insats för att höja läsförmågan i Marks kommun, i form av att öka andelen skolbibliotekarie som samarbetar med lärarna på skolorna.
2. Skolsociala team. Medarbetar från socialtjänst och skola arbetar tillsammans för att få tillbaka eller undvika att elever hamnar i långvarig skolfrånvaro, samt att arbeta med främjande och förebyggande. Insatser för att få tillbaka elever från lång och varaktig skolfrånvaro.




Nämndens mål: En likvärdig skola som präglas av motivation för lärande

Nämndens bedömning är att progressionsmålet delvis uppfylls.

Bedömningen grundar sig på nedan tjugotre indikatorer som alla har ett progressionsmål att nå, vilket innebär att årets utfall ska vara högre eller lägre än föregående läsår.

Progressionsmålet syftar till att förbättra och utveckla vår verksamhet. Resultatet för indikatorerna jämförs därför med eget resultat från föregående läsår. Detta gäller för de flesta indikatorer nedan förutom Skolinspektionens skolenkät. Verksamheten sakande egen data för dessa indikatorer, därav jämförs resultatet med alla kommuner eller så kallad ovägt medelvärde. Ovägt medelvärde beskriver hur det ser ut i en genomsnittlig kommun.

| Indikatorer | Utfall 2021 | Utfall 2022 | Utfall 2023 | Mål 2023 | |
|---|-------------|-------------|-------------|----------|---|
| Barn 1-5 år inskrivna i förskolan, samtlig regi, andel % | 84,9 | 84,6 | 89,2 | ≥ 84,6 | ● |
| Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov och som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik, andel % | 57,7 | 67,7 | 49,3 | ≥ 67,7 | ■ |
| Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov och som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, andel % | 68,8 | 64,3 | 61,7 | ≥ 64,3 | ■ |
| Elever i åk 6, betygspoäng i engelska, genomsnitt | 13,2 | 13 | 14,2 | ≥ 13 | ● |
| Elever i åk 6, betygspoäng i matematik, genomsnitt | 11,4 | 10,5 | 11,4 | ≥ 10,5 | ● |
| Elever i åk 6, betygspoäng i svenska, genomsnitt | 11,6 | 11,2 | 12,3 | ≥ 11,2 | ● |
| Elever i åk. 9, meritvärde, genomsnitt ,17 ämnen | 220,1 | 218 | 220,6 | ≥ 218 | ● |
| Andel elever F-9 med 20% frånvaro eller mer, andel % | 12,1 | 19,4 | 13,3 | ≤19,4 | ● |
| Andel elever med åtgärdsprogram åk 1-9, andel % | ≤8,2 | ≤6,1 | ≤6,6 | ≤6,1 | ■ |
| Elever som avslutat årskurs 9 på våren och som ej återfanns i gymnasieskolan på hösten, hemkommun, andel % | ≤1,2 | ≤1,5 | ≤1,8 | ≤1,5 | ■ |
| Rapporterade ungdomar i kommunens aktivitetsansvar, andel % | 9,8 | 11,1 | 11,2 | ≤11,1 | ■ |
| Gymnasieelever som övergått från IM till nationellt program, andel % | 25 | 34 | 29 | ≥ 34 | ■ |
| Andel elever, gymnasieskola inklusive IM med 20% frånvaro eller mer, andel % | | 26,9 | 20,4 | ≤26,9 | ● |
| Elever i åk 5: Hur ofta får lärarna dig att bli intresserad av skolarbetet? Andel som svarat "Alltid" eller "Ofta", % | | | 31,7 | ≥ 41 | ■ |
| Elever i åk 8: Hur ofta får lärarna dig att bli intresserad av skolarbetet? Andel som svarat "Alltid" eller "Ofta", % | | | 18,4 | ≥ 23 | ■ |
| Gymnasieelever i åk 2: Hur ofta får lärarna dig att bli intresserad av skolarbetet? Andel som svarat "Alltid" eller "Ofta", % | | | 24,2 | ≥ 36 | ■ |
| Elever i åk 5: Hur mycket tycker du att ni elever får vara med och påverka hur ni ska arbeta på lektionerna? Andel som svarat "Väldigt mycket" eller "Ganska mycket", % | | | 51,5 | ≥ 60 | ■ |
| Elever i åk 8: Hur mycket tycker du att ni elever får vara med och påverka hur ni ska arbeta på lektionerna? Andel som svarat "Väldigt mycket" eller "Ganska mycket", % | | | 30,4 | ≥ 38 | ■ |
| Gymnasieelever i år 2: Hur mycket tycker du att ni elever får vara med och påverka hur ni ska arbeta på lektionerna? Andel som har svarat "Väldigt mycket" eller "Ganska mycket", % | | | 52,6 | ≥ 55 | ■ |
| Gymnasieelever i kommunens egna skolor, andel % | 64,8 | 64 | 64,8 | ≥ 64 | ● |

| Indikatorer | Utfall 2021 | Utfall 2022 | Utfall 2023 | Mål 2023 | |
|--|-------------|-------------|-------------|----------|---|
| Folkbokförda ungdomar i Mark, sökande till Marks Gymnasieskola i första hand, andel % | 55,7 | 61 | 65,3 | ≥ 61 |  |
| Folkbokförda ungdomar i Mark, sökande till Marks Gymnasieskola i första hand och antagna på sitt förstahandsval, andel % | 76,4 | 78,6 | 65,7 | ≥ 78,6 |  |
| Byte föregående år från nationellt program till annat nationellt program av folkbokförda i kommunen, andel % | 9 | 3 | 8 | ≤ 3 |  |

Sammanfattning

BUF har pågående insatser med Samverkan för bästa skola och Ifous med fokus på ökad måluppfyllelse. Men skolutveckling tar tid och de förväntade effekterna utifrån insatserna syns ännu inte i följetalen. Kommunens skolstruktur med många skolenheter som är geografiskt spridda, påverkar samarbetet och möjligheten till kollegialt lärande för en ökad likvärdighet.

Utifrån resultatet ses en minskning kring andelen elever som har mer än 20% frånvaro. Orsaken till den positiva effekten är att ett tvärprofessionellt arbete har genomförts systematiskt kring en gemensam frånvarorutin på grundskolan och en rutin på gymnasieskolan. Arbetet bedrivs i samarbete med socialtjänsten.

Inom Kraftsamling fullföljda studier i samarbete med Sjuhärads kommunalförbund och VG regionen har BUF ett inriktat projekt inom frånvaro och närvaro i skolan. Vilket också kan vara en orsak till de goda effekterna.

Utifrån resultatet finns stora utmaningar gällande kunskapsresultatet i de lägre åldrarna. Även resultaten för elevers bristande känsla av att ha möjlighet att påverka arbetssätt på lektionerna, samt lärarens förmåga att få eleverna intresserade av skolarbetet. Orsaker som påverkat den låga måluppfyllelsen:

- Det har tidigare i förvaltningens historia saknats ett helhetsgrepp kring ledarskap, gemensamt visions- och värdegrundsarbete och fokus på systematiskt kvalitetsarbete. Det arbetet påbörjades under förra förvaltningschefens ledning och behöver ett fortsatt stort fokus.
- Under året har förvaltningsledningen haft utmaningar med många chefsbyten
- Elevhälsan och kvalitetsarbetet har sedan en längre tid arbetat två olika spår
- Bristande utvecklingsorganisation på vissa skolor och förskolor
- Elevhälsans arbete präglas av mer åtgärdande karaktär vid de mindre skolenheterna, vilket leder till att det inte finns tid och utrymme för förebyggande och främjande arbete.
- Svårighet för att organisera för kollegiala forum, speciellt på mindre enheterna.
- När många olika arbetsuppgifter ska utföras av få lärare på en liten enhet går en mindre andel av lärarnas tid till kärnuppgiften; att undervisa
- På förskolor med få avdelningar går personalens arbetstid åt till att kunna bemanna för att hålla öppettiderna på bekostnad av planeringstiden, vilket sänker kvaliteten på undervisningen i förskolan.
- Inte tillräckligt anpassad undervisning utifrån elevernas behov
- Brister i samarbetet i övergångarna mellan verksamheter och enheter
- Brister i samverkan med andra förvaltningar och andra organisationer
- Chefsomsättning, många chefer/rektorer som har kortare erfarenhet av sina uppdrag och flera under utbildning
- Försteläroorganisation som har svårigheter att bedriva utvecklingsarbete på längre sikt i och med uppdrag på ett år.

Utifrån orsakerna planerar förvaltningen att arbeta utifrån de tre strategierna:

Tidigt tillsammans

Att alla professioner tidigt tillsammans samverkar är viktigt för att stödja elevernas fysiska, psykiska och sociala välbefinnande, vilket direkt påverkar deras förmåga att engagera sig i lärandeprocessen. För att detta ska vara möjligt krävs att förskola och skola skapar en kultur där reflektion, analys och kritiskt tänkande värderas högt. Utmaningar finns med att kunna använda elevhälsa som resurs, speciellt på de mindre enheterna där andelen av elevhälsans personal är låg. Andra samverkansaktörer så som socialförvaltning, BUP m.fl. behöver också komma in i ett tidigt skede.

En lärande organisation

Utvecklingsbehovet för enheterna är att få till ett systematiskt kvalitetsarbete (SKA) där undervisningen tar hänsyn till barn och elevers behov. Att hamna på processnivå innebär att man granskar själva undervisningsprocessen, snarare än att enbart fokusera på resultatet. Detta kan hjälpa till att identifiera var i processen som förbättringar behövs och att det leder till handling och att våga öva och pröva. Skolan bör arbeta mer med att öka det egna ägarskapet till undervisningen, vilket innebär att lärarna ser sig själva som aktiva agenter i förändringsprocessen och tar ansvar för sin egen professionella utveckling. Genom att arbeta



med SKA i praktiken kan undervisningen i större utsträckning utgå ifrån ledning och stimulans för alla elever. Vidare finns det behov av att lägga större fokus på undervisningsutveckling vilket innebär att enheterna behöver få till forum för planering, reflektion och analys av undervisningen, för att vara en lärande organisation. Det kollegiala lärandet är grunden för ett ständigt pågående förbättringsarbete.

Relationen som grund

Det goda lärandet sker när en människa känner sig trygg. Att möta barn, elever, föräldrar, kollegor, chefer och medarbetare med genuin nyfikenhet och med förväntan är helt avgörande för lärandet. För att skapa det klimatet i barngrupper och klassrum behöver hela verksamheten, från högsta ledningen, präglas av ett styrkebaserat och systemiskt förhållningssätt. Tillit, tilltro och en positiv förväntan i alla led är nödvändiga förutsättningar för en ökad måluppfyllelse..

4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Hållbar personalförsörjning

Kommungemensamma mål: Personalomsättningen ska minska

| Indikatorer | Utfall 2021 | Utfall 2022 | Utfall 2023 | Mål 2023 | |
|-------------------------------|-------------|-------------|-------------|----------|---|
| Personalomsättning (%) | 10 | 11 | 10 | 10 |  |
| Personalomsättning chefer (%) | 16 | 4 | 21 | 10 |  |

Personalomsättning (%)

Vi ser att personalomsättningen fortsätter att hålla sig i närheten av målprocenten.

Personalomsättning chefer (%)

Under 2023 har det varit stor personalomsättning gällande chefer och ett turbulent år i ledningen. Den största rörligheten har varit i ledningsgruppen där alla utom en är ny under 2023.

Under läsåret 22/23 gjordes en genomlysning av organisationen och under den tiden anställdes interimis chefer på tillförordnade uppdrag tills ny organisation var beslutad, vilket ökade personalomsättningen.

5 Agenda 2030 - Hållbara Mark

Skolverksamheten

Under 2023 har det arbetats fram nya riktlinjer kring pedagogiska måltider. De pedagogiska måltiderna är ett viktigt redskap för undervisningen kring hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Matvanor och förhållningssätt till mat, grundläggs tidigt. Det finns därför ett ansvar att inom förskola och skola främja och erbjuda hälsosamma val. Genom att servera och erbjuda näringsriktig mat bidrar Marks kommun till jämlik hälsa samt jämlika förutsättningar för utveckling, lärande och ett friskt och aktivt liv. Skolrestaurangen ska ses som en del av skolans utbildningsmiljö. Förvaltningsövergripande samverkan ska vara en naturlig del, för att gemensamt bidra till lärande kring måltider och hållbarhet. Måltiderna i skola och förskola ska utgöra ett pedagogiskt verktyg för lärarnas undervisning i hållbar utveckling samt de olika målen i läroplanen.

Genom ett aktivt arbete kring måltiderna arbetar man även med målområde 1 i den regionala avfallsplanen. Målområdet är Hushåll med maten - minska matsvinnet.

Skolor och förskolor i kommunen arbetar mot de olika målområdena i den gemensamma avfallsplanen i lite olika grader utefter de förutsättningar som den enskilda enheten har. Samtliga strävar efter att konsumera hållbart (omr.2) genom att göra medvetna inköp och minskar inköp av engångsartiklar i de fall där det är möjligt.

Målområdet att sortera mera (4) arbetar man med i den utsträckning som är möjligt, på flera ställen finns det ej de kärl som behövs för att man skall kunna sortera fullt ut. Förhoppningen är att det skall komma ut under nästa år.

Flertalet av förskolorna deltar i de nationella skräpplockardagarna genom Håll Sverige rent. Det leder till en ökad medvetenhet hos barnen kring nedskräpning, vilket är en del av målområdet Fimpa Skräpet (5).

Returlaget och Naturvårdslaget

För att säkerställa en långsiktigt hållbar och cirkulär ekonomi är det av största vikt att ansvarsfullt använda ekonomiska, materiella och mänskliga resurser. Marks kommuns enhet för återbruk av kommunens möbler, utrustning och material - Returlaget - har under 2023 startat upp verksamheten. Enheten tillvaratar ekonomiska, materiella och mänskliga resurser genom att förenkla för kommunens alla verksamheter att återanvända istället för att slänga och köpa nytt. Samtidigt skapas meningsfulla och viktiga arbetsuppgifter för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Under året har en IT-plattform för möbelcirkulation upphandlats. Den ger genom sitt analysverktyg en bild över påverkan på den ekonomiska och miljömässiga hållbarheten då det är möjligt att följa statistik på ekonomiska och klimatmässiga besparingar. 413 artiklar har under 2023 inventerats varav 196 artiklar hittills cirkulerats. De 196 artiklarna har gett en besparing på 10 285,9 kg CO₂e (koldioxidekvivalenter) samt 602 000 kr som dessa artiklar hade kostat kommunen vid ett nyinköp.

Att det nu finns en enhet och ett system för att kunna välja återbrukat i stället för att slänga och köpa nytt ger även ett betydande bidrag till en mer hållbar konsumtion samt minskade avfallsflöden till kommunens återvinningscentral. Utöver möbelcirkulation har enheten även erbjudit verksamheter som nyttjar arbetskläder reparations-tjänst. Detta område är fortfarande under utveckling.

Vidare arbetar AME med målen om hållbar användning av vattenmiljöer genom att Naturvårdslaget utför regelbundna provtagningar i sjöarna som tillhör kommunens badplatser och därmed kan kommunen ha god kontroll över vattenkvaliteten. Naturvårdslaget bidrar även till ett hållbart brukande av skog och odlingslandskap. Dels genom arbetet att bekämpa invasiva arter på kommunens mark som hotar den biologiska mångfalden, dels genom att de utför skötselåtgärder på sex av kommunens naturreservat samt ett biotopområde. Det bidrar till att skyddsvärda och rödlistade arter skyddas från utrotning.

Returlaget bidrar till en mer hållbar konsumtion och en ansvarsfull användning av naturresurser som i förlängningen bidrar till att minska mängden avfall. Genom att arbeta för att öka cirkulering av möbler och arbetskläder bidrar verksamheten även till målområde 2 (Konsumera hållbart), 3 (Använd de resurser vi har), 4 (Sortera mera) och 5 (Fimpa skräpet) i den regionala avfallsplanen.

5.1 Klimatiöften

Skolverksamheten

- Vi använder cirkulära möbler - Ja
- Vi minskar vårt matsvinn i offentliga måltider och har mål - Ja genom pedagogiska måltider
- Vi beräknar klimatpåverkan från maten i offentlig verksamhet och har mål - endast medansvariga genomförs av TSN

Arbetsmarknadsenheten

Klimatlöfte - Vi använder cirkulära möbler.

Returlaget, som är Marks kommuns enhet för återbruk av möbler, utrustning och material har under 2023 startat upp. I september blev upphandling av en IT-plattform (Palats) för möbelcirkulation klar. Palats fungerar som en e-handel. I nuläget är möblerna gratis om ingen rekonditionering är utförd, detta för att stimulera till att välja återbruk. Alla kommunens anställda loggar in via SSO och kan då se vad som finns och kan boka artiklar. Returlaget utför transporter (upphämtning, avlämning) samt rekonditionerar och bygger om och reparerar möbler som är i dåligt skick. För detta tar enheten ut kostnader. Rekonditionering och tömning av förråd samt lagerhållning utförs i begränsad omfattning och kan utökas när enheten har anpassade lokaler. Under 2023 har 413 artiklar inventerats varav 196 har cirkulerats. De 196 artiklarna har gett en besparing på 10 285,9 kg CO₂e samt 602 000 kr (schablonberäkning av motsvarande artiklar hade kostat kommunen vid ett nyinköp).

6 Uppföljning av internkontroll

6.1 Årets internkontrollarbete

Nämnder och styrelser har ansvar för att den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde är tillräcklig och ska rapportera om sitt arbete med intern kontroll.

Den interna kontrollplanen syftar till att verksamheten skapar förutsättningar att förebygga, upptäcka och minimera risker i verksamhetens olika processer. Internkontrollplanen omhändertar risker som har ett riskvärde på 12 eller högre utifrån väsentlighets- och riskanalysen. Internkontrollplanen antogs i februari år 2023 i samband med att nämndplanen beslutades. Barn och utbildningsförvaltningen har under årets internkontrollplan utfört kontrollmoment för samtliga internkontrollpunkter. Resultatet av uppföljningen redovisades i samband med delårsrapporten år 2023.

Förvaltningen har fortsatt arbeta med internkontrollen även under hösten. De åtgärder som har genomförts för de olika processer redovisas under varje process eller delprocess (se i tabell nedan).

Uppföljningen av resultatet från delårsrapporten visar att en del processer inte längre har ett högt riskvärde, därav kommer dessa processer inte vara kontrollpunkter i kommande interkontrollplan.

6.2 Uppföljning av internkontrollplanen

Ekonomi

| Risker | Uppföljning | Resultat av uppföljning 2023 |
|----------------------------------|---|--|
| Upphandlingsprocess går fel till | Chefer får fråga kring inköpande personers utbildningsnivå. | De som har behörighet att genomföra inköp genom Proceedo (kommunens inköpssystem) har genomgått utbildning. Bedömningen är att chefer inom BUF har ett ständigt behov av kompetensutveckling för att förstå lagstiftningen bakom inköp och upphandling. Åtgärd/ Vad har hänt under hösten? Sammanhållande funktion på BUF (utvecklingsledare) som hanterar alla upphandlingsbehov centralt finns. Dialogmöten med förvaltningsledningen och inköpsenheten för att identifiera utvecklingsområden genomförs regelbundet. Analys av inköp av ej upphandlade leverantörer för att identifiera upphandlingsbehov görs av utvecklingsledare. Några upphandlingar har startat och fler kommer att initieras under 2024. |
| Olagliga inköp | Kontroll av avtalstrohet på minst tre varor eller tjänster | Enligt upphandlingsenhetens verktyg Spendency har BUF genomfört köp utanför avtal för 18,5 mnkr under perioden december 2022 - november 2023 . Genomsnittlig leverantörstrohet för samma period var 81%. Spendency är kommunens inköpsanalysprogram för analys av data från ekonomisystemet. Åtgärd/ Vad har hänt under hösten? Dialogmöten med förvaltningsledningen och inköpsenheten för att identifiera utvecklingsområden genomförs regelbundet. Påbörjat arbete i förvaltningsledningsgruppen för att minska antalet beställare inom BUF. Målbild: minska från dagens ca 250 beställare till färre än 50. Planering för mer frekvent information och support till beställarna, "Det ska vara lätt att göra rätt". Utvecklingsledare ansvarar för månatlig uppföljning av leveranstrohet och plan för att initiera nya upphandlingar för områden där avtal saknas. |

Administration

| Risker | Uppföljning | Resultat av uppföljning 2023 |
|----------------------------------|--|--|
| Beslutsunderlag tas fram hastigt | Uppföljningssamtal mellan nämndsekreterare, förvaltningschef och presidium | Det har under året förekommit att beslutsunderlag tagits fram hastigt. Problemet kvarstår alltså sedan tidigare år. Förvaltningen har förbättrat sin nämndprocess vad gäller att ärenden alltid initieras och meddelas handläggare senast två veckor före deadline. Detta har dock inte alltid varit tillräckligt, utifrån tjänstepersonernas arbetsmängd i övrigt. Förvaltningen upplever en svårighet i att finna tid för strategiska frågor i allmänhet, där arbete med beslutsunderlag till nämnden ingår. En genomförd organisationsöversyn ämnar bland annat till att organisera så att chefer med övergripande strategiskt ansvar får mer tid till att författa beslutsunderlag. I dagsläget konkurrerar den arbetsuppgiften med att hantera driftsfrågor. Åtgärd / Planering Förvaltningsledningen behöver arbeta mer systematisk med processen. En utökning av antalet verksamhetschefer kan bli aktuellt. |

| Risker | Uppföljning | Resultat av uppföljning 2023 |
|--|--|--|
| Långsamhet eller felaktigt agerande i myndighetsutövning | Stickprov kontroll av delegationsbeslut som utgör myndighetsutövning | <p>Efter genomgång av delegationsförteckningar 2023 konstateras att följande utgjort myndighetsutövning: Beslut om interkommunala ersättningar, beslut om skolskjuts, beslut om skolplaceringar, beslut om tilläggsbelopp till fristående utförare, beslut om avstängning från barnomsorg, beslut om uppskjuten skolplikt, beslut om avstängning av medarbetare, beslut om mottagning i anpassade skolformer, beslut om utökad tid på förskola samt befrielse från förskoleavgift, beslut om stipendieutdelning.</p> <p>Del process 1- Stickprov på beslut om interkommunala ersättningar (IKE) visar på att många beslut har en vag motivering som ej lever upp till förvaltningslagens krav på beslutsmotivering. Avslagsbeslut om IKE för vuxenutbildning anger som regel att "kursen finns i hemkommunen". Enligt skollagen ska sådant beslut även ta hänsyn till om det föreligger "personliga förhållanden/särskilda skäl att få delta i utbildning hos den andra huvudmannen".</p> <p>Del process 2- Vid stickprov på beslut om skolplacering i samband med skolvalet har det uppmärksamats att beslut setts som ren verkställighet trots att de innehållit ett sådant mått av självständig prövning att de inte är fråga om ren verkställighet. Detta har inneburit att besluten inte anmälts till nämnd och därmed ej kunnat överklagas genom laglighetsprövning.</p> <p>Vi har också uppmärksammat att det finns brister i att leva upp till förvaltningslagens krav på motiveringsskyldighet samt i att underrätta part om innehållet i beslutet och hur man överklagar.</p> <p>Vid stickprov på beslut om avstängning av elev (rektorsbeslut) har det framkommit att skollagens krav enligt skollagen vad gäller att bereda vårdnadshavarna tillfälle att yttra sig samt informera socialnämnden om beslutet för den som är under 18 år inte varit uppfyllda. Generellt bedöms kunskaperna om delegation, och lagstiftningen bakom de olika besluten, vara låg inom förvaltningen.</p> <p>Åtgärd/ Vad har hänt under hösten En arbetsgrupp för skolvalet har skapats. Gruppen består av skoladministratörer, utredare, kvalitetsutvecklare samt administrativ chef. Arbetet med att se över riktlinjerna för placering i förskoleklass och grundskola har påbörjats och nya riktlinjer planeras tas fram under våren 2024.</p> <p>Del process 3- Beslut om skolskjuts, tilläggsbelopp och mottagande i anpassad skola bedöms fungera korrekt. De beslut som är korrekt hanterade är ofta av den arten att förvaltningens kanslipersonal deltagit eller helt hanterat handläggningen. Processen är inte en kontrollpunkt till kommande internkontrollplan.</p> |
| Handlingar som efterfrågas förvaras fel | Uppföljning vid aktualitet | <p>Stickprov har genomförts på 9 antal typer av handlingar med kontroll om förvaringsplats överensstämmer med informationshanteringsplan (IHP). Av de 9 granskade handlingar återfinns samtliga på angiven plats enligt IHP. Granskningar har genomförts på handlingar rörande Avtal, Regelbundna inspektioner och granskningar, Apt-protokoll, Miljöronds- och skyddsrondsprotokoll, Patientsäkerhetsberättelse, Anmälان om personuppgiftsincident till tillsynsmyndighet, Föreläggande från domstol, Anmälان från fristående skolenhet om ny styrelse, Ansökningar till projekt och bidrag.</p> <p>Processen är inte en kontrollpunkt till kommande internkontrollplan.</p> |

Utbildning

| Risker | Uppföljning | Resultat av uppföljning 2023 |
|---|--|---|
| Eleverna får inte möjlighet att nå kunskapskraven | Resultatet presenteras i nulägesanalys samt diskuteras med skolan vid kvalitetsdialoger. | <p>Uppföljningen från kvalitetsdialogerna visar att det fortfarande finns stora utmaningar när det handlar om att anpassa utbildningen efter elevernas behov så att de når betygskrakterna. Det är en fortsatt brist att elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd inte får det i den utsträckning som de har rätt till. Uppföljningen visar att stödet till stor del är av generell karaktär och inte möter den enskilda elevens behov. Det visar även de anmälningar som kommer till Skolinspektionen.</p> <p>Åtgärd/ Vad har hänt under hösten I stort sett allt som förvaltningen arbetar med är för att förbättra måluppfyllelsen. Deltagandet i Skolverkets satsning Samverkan för Bästa Skola samt deltagande i forskningsprojektet Ifous är två stora satsningar inom området. För att nämna något mer konkret så har förskolelärarna och lärarna samt lärarna med specialpedagogisk kompetens har haft en kompetensutvecklingsdag med fokus på undervisning gällande ledning och stimulans på gruppnivå. De förskolor och skolor som är med i en satsning med fokus på undervisningsutveckling samt många lärare</p> |

| Risker | Uppföljning | Resultat av uppföljning 2023 |
|--|---|---|
| | | och förskolelärare har valt case för att synliggöra extra anpassningar och särskild stöd. |
| Felaktiga betyg sätts | Kontrollfråga till rektorer kring betygssättande personals tillvägagångssätt. | I skrivande stund finns ingen statistik och jämförelse av relation mellan nationella prov och betyg för läsåret 2022/23 då de inkommer i nationella databaser under hösten 2023. I årsrapport 2022 finns relationen mellan nationella prov och betyg för år 9 presenterad då de var följetal i grundskolans grunduppdrag. Över tid har relationen mellan nationella prov och betyg visat att en hög andel får samma betyg som resultat på nationella proven. Lärarna i grundskolan har i lägre grad än i riket, satt ett högre betyg än provbetyget i ämnet. Processen är inte en kontrollpunkt till kommande internkontrollplan. |
| Adekvata åtgärder utförs inte vid elevers frånvaro | Kontroll av dokumentation | Arbetet med frånvarorutinerna har kommit olika långt i skolorna. Ansvarsfördelningen är fortfarande otydlig på en del skolor. |

Informationssäkerhet

| Risker | Uppföljning | Resultat av uppföljning 2023 |
|--|--|--|
| Personuppgiftsincidenter anmäls inte | Jämförelse av antalet anmälda incidenter med andra kommuner. | Från förra underlaget (15/9 2022) till 7 juli 2023 har det rapporterats in 7 personuppgiftsincidenter. Samtliga inrapporterade incidenter har varit personuppgiftsincidenter som krävt utredning och åtgärder. Jämfört med andra kommuner i Sjuhärad är det varken fler eller färre anmälda incidenter (sett till att Mark är större än de jämförda kommunerna). Dock råder en trolig underrapportering av personuppgiftsincidenter. |
| Personuppgifter hanteras på ett olagligt sätt. | Genomgång av PUB-avtal kontra systemanvändning. | Sedan senaste internkontrollen har det ingåtts 2 st personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal) inklusive instruktioner. För de kommunövergripande systemen saknas PUB-avtal för en del system och/eller instruktioner. BUF är beroende av att de som ansvarar för de kommunövergripande systemen ingår PUB-avtal och att BUF sedan kan inkomma med de så kallade instruktionerna. |

7 Personal

Omvärlden

Tidigare prognoser från Skolverket har tytt på att barnkullarna ökar men nu ses en utveckling som tyder på det motsatta. I och med minskat barnantal framåt kommer anpassningar behöva göras i verksamheterna. Skolverket ser fortfarande en brist på behöriga lärare och förskollärare fram till 2035 med en fördelning som är ojämnt fördelad över landet. En anledning till brist på behöriga lärare och förskollärare beror på att det är stora pensionsavgångar inom det närmsta samt att det finns många obehöriga lärare som behöver ersättas med behöriga.

Bristyrken

Samtliga yrkeskategorier inom förskola och skola har svårt att finna behörig och erfaren personal.

Yrken som verksamheterna upplever som särskilt svårrekryterade för närvarande är:

- Specialpedagog, speciallärare
- Lärare i fritidshem
- Lärare med behörighet inom: matematik, naturvetenskap, teknik, språk, musik och slöjd
- Förskollärare

Även inom kommunals avtalsområde, så som barnskötare och elevassistenter upplever verksamheterna utmaningar med rekrytering.

Gällande specialpedagog och speciallärare kommer det inom den anpassade skolan krävas formell behörighet från och med 2028 vilket behöver tryggas. Fler lärare i kommunen har under hösten påbörjat speciallärar- och specialpedagogutbildning.

Inom fritidshemmet har förvaltningen en satsning inom systematiskt kvalitetsarbete och undervisning med fokus på fritidshemmet. Tre gånger per termin träffas representanter från varje fritidshem för kollegialt utbyte i syfte att stärka den personal som finns i sitt pedagogiska uppdrag. Detta kan inte ersätta utbildad personal, men då bristen på lärare med inriktning mot fritidshem är mycket stor i hela landet finns behov av lokala insatser.

Arbetsätt

En av SKRs strategier för kompetensförsörjningen är att använda kompetensen rätt. Det görs ett löpande utvärderingsarbete för att se över på vilket sätt organisationen kan var så ändamålsenlig som möjlig och därmed nyttja kompetenserna på det sätt som skapar mest nytta för verksamheterna. Det kommer att bli nödvändigt att tydligt koppla behörigheter till timplanen för att synliggöra behovet av kompetenser.

Stora utmaningar finns i förvaltningen pga flera små enheter. Sårbarheten är stor där personalstyrkan är liten. Dessutom räcker inte tjänsteunderlagen för heltidstjänster för vissa ämnen, varför elever undervisas av icke behöriga lärare. Arbetsmiljön blir inte tillfredsställande för den personal som behöver arbeta på flera enheter för att få ihop en heltidstjänst. Det gäller så väl lärare som elevhälsopersonal och rektorer. Dessa tjänster är svåra att rekrytera till samtidigt som omsättningen är stor, då dessa tjänster inte är attraktiva.

När medarbetare centralt på förvaltningen slutar ses behoven av kompetenser över inför rekrytering för att möta verksamhetens behov med adekvat kompetens. Detta görs även ute på enheterna.

Åtgärder framåt

Det är påbörjat ett utvecklingsarbete för VFU-studenter med bemanningsenheten, HR och fackliga. Syftet är att attrahera behörig personal, introducera dem väl och ge dem goda förutsättningar i arbetet för att behålla dem i kommunen. Förvaltningen vill framåt också arbeta mer med mentorskap för nyanställda för att ge dem goda möjligheter att introduceras i arbetet, få ta del av erfarna kollegors kompetens, tid och nätverk för att på så sätt utvecklas inom sitt yrke.

Förvaltningen har påbörjat ett kartläggningsarbete med att se över behörighet och kompetens. Syftet är att se över att kompetensen används på bästa sätt och att behörig personal undervisar inom sitt område.

Ett annat arbete som påbörjats är att ge chefer ett kontinuerligt stöd från ekonomer, verksamhetschef och HR. Detta för att utveckla personal och från flera perspektiv se över vad som kan göras för att utveckla verksamheten.

Det görs också insatser för att främja en god arbetsmiljö. Vi kan se att majoriteten av tillbuden inom BUF utförs av hot och våld. Under 2023 har arbetsmiljöverket gjort inspektioner utifrån hot och våld. Flera rektorer har ihop med skyddsombud, verksamhetschef och HR utvecklat arbetsmaterial för att arbeta med och förebygga hot och våld på enheterna. Vidare har huvudskyddsombudet har hållit en utbildning för skolledare och skyddsombud gällande pågående dödligt våld.

Det har gjorts anpassningar under en period utifrån det ekonomiska läget, vi ser att det behöver göras

ytterligare åtgärder även framöver. Utifrån de Anpassningar som görs så behöver det finnas balans mellan resurser och krav. Förvaltningen behöver arbeta vidare med krav och prioriteringar, så att det skapas goda förutsättningar för medarbetarna.

Särskilda insatser för att uppfattas som en attraktiv arbetsgivare

En övertygelse finns om att förvaltningen blir en attraktiv arbetsplats när arbetsmiljön är god. När det finns ett uttalat visions- och värdegrundsarbete där medarbetare blir tillvaratagna och möts av ett tillitsbaserat ledarskap. När det finns ett tydligt fokus på skolutveckling och förutsättningarna för personalen att göra ett gott jobb i form av ett gott ledarskap, ändamålsenliga lokaler och väl fungerande stödprocesser.

8 Ekonomi

8.1 Driftredovisning

| Driftredovisning (belopp i mnkr) | Utfall 2022 | Utfall 2023 | Budget 2023 | Budget- avvikelse |
|---|---------------|-----------------|-----------------|----------------------|
| Intäkter | 170,8 | 165,3 | 141,1 | 24,2 |
| Personalkostnader | -701,3 | -753,7 | -726,4 | -27,3 |
| Övriga kostnader | -435,5 | -442,6 | -429,7 | -12,9 |
| Nettokostnader | -966,0 | -1 031,0 | -1 015,0 | -16,0 |
| Fördelning på huvudverksamhet, netto | | | | |
| Förskola och pedagogisk omsorg | -199,0 | -217,8 | -213,6 | -4,2 |
| egen regi | -177,3 | -194,0 | -192,1 | -1,9 |
| köpta/sålda platser | -21,7 | -23,8 | -21,5 | -2,3 |
| Fritidshem | -46,4 | -49,0 | -53,5 | 4,5 |
| egen regi | -43,8 | -46,6 | -50,3 | 3,7 |
| köpta/sålda platser | -2,6 | -2,4 | -3,2 | 0,8 |
| Anpassad grund- och gymnasieskola | -36,0 | -36,0 | -36,5 | 0,5 |
| egen regi | -30,7 | -32,2 | -30,9 | -1,3 |
| köpta/sålda platser | -5,3 | -3,8 | -5,6 | 1,8 |
| Grundskola | -415,1 | -444,6 | -426,0 | -18,6 |
| egen regi | -388,2 | -414,6 | -398,7 | -15,9 |
| köpta/sålda platser | -26,9 | -30,0 | -27,3 | -2,7 |
| Gymnasieskola | -154,3 | -162,0 | -162,4 | 0,4 |
| egen regi | -107,7 | -113,3 | -114,7 | 1,4 |
| köpta/sålda platser | -46,6 | -48,7 | -47,7 | -1,0 |
| Vuxenutbildning | -14,3 | -13,4 | -16,0 | 2,6 |
| Förvaltningsgemensamt, ledning, administration, nämnd, buffert | -78,0 | -88,3 | -87,6 | -0,7 |
| IT-lärverktyg | -11,9 | -7,2 | -5,5 | -1,7 |
| Arbetsmarknad och integration | -11,0 | -12,7 | -13,9 | 1,2 |
| Nettokostnader | -966,0 | -1 031,0 | -1 015,0 | -16,0 |

Budgetram vid ingången av 2023: 1 001,6 mnkr, reviderad under året till 1 015 mnkr (ramhöjning för lokaler 1,3 mnkr, osakliga löneskillnader 3,5 mnkr, returlaget 1,7 mnkr, och 1- årig ram för ökade kostnader för internhyra och måltider 6,9 mnkr)

Analys av driftredovisning

Nämndens nettokostnader är 1 031,0 mnkr med en förbrukning om 101,6 procent av tilldelad budgetram. I kronotalt underskott på 16,0 mnkr. I juni uppmanade Kommunfullmäktige barn- och utbildningsnämnden till allmän återhållsamhet och att göra åtgärder för att förbättra kommunens resultat med 1 procent av aprilrapportens prognos. Det skulle innebära ett årsresultat på -11 mnkr. Nämnden har inte helt uppfyllt uppdraget.

Efter ett par år där ekonomin påverkades i stor omfattning av effekter från pandemin, vilket gav lägre kostnader och högre intäkter, har år 2023 istället svängt helt åt andra hållet. Kostnaderna har ökat till normal drift och bidragen utifrån pandemin har försvunnit. Under året har dessutom omkostnaderna ökat genom inflationsutvecklingen som också har en stor påverkan på pensionskostnaderna.

Redan från årets början har ett arbete pågått för att planera och genomföra anpassningar av verksamheten för att minska kostnaderna. Vid ingången av året beräknades ett behov av förändringar motsvarande 27 mnkr. Under årets första åtta månader påverkades dock arbetet av att prisökningarna varit större än förväntat och ökade behovet av anpassningar. Det gjorde att den totala ekonomin inte förbättrades enligt plan. I delårsrapporten var kostnaderna på en nivå som skulle ge ett årsresultat om -23 mnkr. Under hösten har ekonomin stabiliserats och inga betydande nytillkomna kostnadsökningar har skett. Alla enheter inom förvaltningen har haft tydliga direktiv om att hålla nere kostnaderna och planera personalen enligt vad ekonomin sätter gränser för. Kostnaderna för personal har minskat med 7,2 mnkr och inköp av material och tjänster har minskat med 1,5 mnkr under höstens månader.

Intäkter minskade under 2023 med 5,5 mnkr/3,2 procent. Statsbidragen har minskat med 8,6 mnkr vilket till viss del hjälpts upp av ökade intäkter från omsorgsavgifter.

Personalkostnader har ökat med 52,4 mnkr/7,5 procent där årets lönerevision står för 3,5 procent av ökningen och ökade po-avgifter(pension) för 2,5 procent. Organisationsförändring och utökning inom arbetsmarknadsenheten förklarar en ökning med 0,7 procent. Resterande ökning med 0,8 procent är en återgång till normal drift efter pandemin, med mer personal resp barn/elever i verksamheten.

Övriga kostnader har ökat med 7,1 mnkr år 2023, 1,6 procent. Det som påverkat kostnaderna är ökade lokalkostnader för nya Lyckeskolan, Ångskolan, Solgårdens förskola och hyreskostnader för flyktingar på arbetsmarknadsenheten. Andra kostnader som ökat under året har varit skolskjuts, inköp av datorer och inhyrd personal. I övrigt har kostnaderna genom en allmän återhållsamhet minskat avseende inköp av material, tjänster, representation, kontorsmaterial, avgifter och avskrivningar.

Förskola

Driftredovisning kommentar

Periodens nettokostnader inom förskola är 217,8 mnkr/9 procent högre än föregående år och 4,2 mnkr över tilldelad budgetram. Intäkterna har minskat med 2,5 mnkr/9,3 procent jämfört med föregående år.

Kostnaderna har ökat med 18 mnkr/9 procent, vilket beror på ökade personalkostnader. Dryga 2,5 mnkr av dessa är direkt kopplade till en tillfällig lokalplanering av en förskola i väntan på färdigställande av en ny förskola. Den tillfälliga lokalplaneringen delar upp enheten i tre olika lokaler vilket kräver en ökning med personal.

Utöver ökade pensionskostnader och årlig lönerrevision påverkar även den extra löneöversynen för osakliga löneskillnader hos förskollärare under hösten 2023. Kostnaden för vikarier har under perioden ökat med 20,6 procent jämfört med föregående år och är därmed i nivå med perioden innan pandemin.

Förskolan fick under året en utökad bidragsram för kvalitetshöjande åtgärder som inte var planerad i budgeten vilket mildrade kostnadsökningarna något.

Det fanns i snitt 1589 barn i verksamheten, 22 barn/1,4 procent färre i jämförelse med föregående år. 123 barn, 8 procent, finns i annans regi, en liten ökning i antal vid en jämförelse med föregående år.

Fritidshem

Driftredovisning kommentar

De totala nettokostnaderna för fritidshemmen uppgick till 49 mnkr. Det är 4,5 mnkr lägre än budgeterat.

Nettokostnaderna för fritidshem i egen regi har ökat med 6 procent jämfört med 2022 och uppgår till 46,6 mnkr, vilket är 3,8 mnkr lägre än budget. Kostnaderna för köpta platser har också minskat, 0,2 mnkr.

Det fanns i snitt 1 635 elever i verksamheten, 17 elever/1 procent fler i jämförelse med föregående år.

104 elever, 6 procent, finns i annans regi, en liten minskning i antal vid en jämförelse med föregående år.

Anpassad grund- och gymnasieskola

Driftredovisning kommentar

Kostnaderna för anpassad grund- och gymnasieskola är lägre än budget under 2023. Det finns underskott i egen regi där anpassningar kan vara svåra att genomföra. Totalt är underskottet i egen regi 1,3 mnkr. Kostnader och intäkter för köpta och sålda platser har minskat i jämförelse med tidigare år med 1,5 mnkr, och utfallet är lägre än budget.

Det pågår ett arbete med att se över befintliga resurser och lokaler för att effektivisera verksamheten.

Grundskola

Driftredovisning kommentar

De totala nettokostnaderna för grundskolan uppgick till 444,6 mnkr. Det är 29,5 mnkr/7,1 procent högre än föregående år och 18,6 mnkr/4,4 procent högre än budgetram.

Kommunstyrelsen fattade i budgetprocessen för 2022 beslut om att prioritera barn- och utbildningsförvaltningen med en resursförstärkning inom grundskolans lägre åldrar med 11 mnkr, där ett identifierat stort behov ses inom nämndens verksamhet. Till 2024 minskar ramen med 3 mnkr. Trots att kostnaden för grundskola i Marks kommun över tid har närmat sig riket och jämförbara liknande kommuner ryms verksamheten inte inom tilldelad budget.

Enheter inom grundskolan har under året arbetat aktivt med att planera och effektivisera verksamheten för att nå ett ekonomiskt utfall närmre balans. Den största delen av underskottet ses under första halvåret och enheternas resursplanering ingår i den anpassningsplan som tagits fram för 2023/2024.

De största förändringarna jämfört med föregående år och budgeterade medel:

Antalet köpta platser fortsätter öka och är 13 elever fler i jämförelse med 2022, samtidigt som antalet sålda platser fortsätter att minska.

Löner är den största delen av enheternas kostnader och avser nästan uteslutande den del som är pedagogik i verksamheten. Kostnaden för pedagogisk verksamhet/undervisning, 272,2 mnkr, har ökat med 7,8 procent i jämförelse med 2022.

De totala nettokostnaderna för grundskolan tillsammans med fritidshemmen i egen regi har ökat med 4,2 procent, 18 mnkr, i jämförelse med 2022. Kostnadsökningen kan konstateras vara lägre än 2022, men högre i jämförelse med flera år bakåt.

Av totalt 4 368 elever har 337 st (7,7 procent) valt att gå hos annan huvudman.

Gymnasieskola

Driftredovisning kommentar

De totala nettokostnaderna för gymnasieskola är 162,0 mnkr/5 procent högre än föregående år. Ökningen är i nivå med indexet över hur mycket löner och priser stiger.

Gymnasieskolan har under året arbetat med ett anpassningskrav om 3 procent. För att hantera kravet har bemanningen för höstterminen setts över och ett aktivt arbete för att planera för fler elever i verksamheten utan att öka kostnaderna. Antalet elever på Marks gymnasieskola har stadigt ökat under de senaste fyra åren. Nu studerar 984 elever på skolan vilket är 40 fler elever än föregående år och totalt en ökning på över 100 elever under en fyra-års-period. Kostnaderna har under perioden reellt minskat. Vid jämförelser med andra kommuner gör det att Marks gymnasieskola ligger lägre än andra. Kostnaden för köpta platser drar upp jämförelsekostnaden något och placerar Mark ungefär rakt på förväntat referensvärde i jämförelser med andra kommuner.

Utifrån nuvarande elevresultat från grundskolan kommer antalet elever i behov av introduktionsprogram fortsätta vara högt. En viss del av den s.k. skolmiljarden som ekonomiskt stöttat upp introduktionsprogrammen under 2021-2022 har upphört och gett en minskad resurs för 2023. Timplanen har utökats på yrkesinriktade program för att ge alla elever möjlighet till högskolebehörighet. Utökningen kräver mer lärar-resurser motsvarande ca 4 mnkr.

Vuxenutbildningen

Driftredovisning kommentar

Vuxenutbildningen har haft nettokostnader med 13,4 mnkr år 2023, vilket innebär minskade nettokostnader två år i rad med sammanlagt 3,1 mnkr. Dels har kostnaderna inte ökat och i vissa fall minskat något. Men framförallt har intäkterna ökat med 3,7 mnkr under en tvåårs-period. Förändringar är exempelvis ett statsbidrag för Lärcentrum som söks från Skolverket i samverkan med Boråsregionen, en annan förändring är ett aktivt arbete med att skapa intäkter via försäljning av utbildningsplatser.

Arbetsmarknad och integration

Driftredovisning kommentar

Årets nettoutfall på 12,7 mnkr är 1,2 mnkr lägre än budgeterade medel.

Ekonomi för arbetsmarknad och integration är beroende av ett fokus kring intäkter som är en förutsättning för att kunna fortsätta verksamheten i nuvarande omfattning. Nästan två tredjedelar av verksamheten finansieras av intäkter från Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och försäljning av tjänster inom kommunen.

Liksom föregående år finns engångs-intäkter från Migrationsverket avseende flyktingar från Ukraina och kostnaderna täcks helt av dessa intäkter. En sen utbetalning från Arbetsförmedlingen avseende föregående år finns också i bokföringen och är en anledning till att verksamheten visar ett överskott vid årets slut.

Den nya verksamheten Returlaget har startat upp under året och gett en utökad budget.

Förvaltningsgemensamt

Driftredovisning kommentar

Nettokostnaderna var 88,3 mnkr, vilket är 0,7 mnkr högre än budgeterat. Jämfört med föregående år är nettokostnaderna 10,3 mnkr (13,2 procent) högre. Utöver pris- och löneökningar har intäkterna minskat med 4,5 mnkr avseende statsbidraget likvärdig skola. Bidraget förs nu istället direkt ut till skolenheter. Kostnad för inhyrd personal har varit 1,8 mnkr högre än föregående år.

Kostnader som redovisas under denna rubrik är nämnd och nämndadministration, förvaltningsledning, rektorer, enhetschefer, skoladministration, förvaltningsadministration, facklig samverkan och arbete med kvalitet och utveckling samt förvaltningsövergripande kostnader för avgifter och IT-system. Här återfinns också nämndens reserv på 5 mnkr och förvaltningschefens reserv på 3 mnkr som båda togs i anspråk för att lindra anpassningar i verksamheten.

Här finns kostnaderna för elevboendet som erbjuder boende för RIG/basket-elever. Då RIG-utbildningen successivt avvecklas står nu stor del av boendet tomt vilket innebär ökade nettokostnader när hyresintäkterna minskar.

IT-lärverktyg överstiger budget med 1,7 mnkr. Då kommunen ändrat avtal till att köpa istället för att hyra innebär det ökade kostnader under en övergångsperiod när datorer har köpts in till gymnasieskolans årskurs 1 samtidigt som årskurs 2-3 har datorer på hyresavtal.

Utveckling och finansiering på längre sikt

Den största utmaningen kommande år blir att hantera de ökade kostnaderna för personalomkostnader/pensionsavgifter och övriga prisökningar samtidigt som verksamheten har betydliga behov av utveckling och resultatförbättring. Nedan räknas ytterligare några delar upp som kommer påverka kommande år:

- Om budgetram inte följer IT-kostnaderna enligt den nya IT-modellen i Marks kommun innebär det ca 20 mnkr i anpassningskrav på den pedagogiska verksamheten kommande år.
- Under en längre tid har barn- och elevantalet ökat inom skola och omsorg. Kommande år väntas istället ett minskat antal barn vilket kommer innebära en lägre budgetram att anpassa verksamheten till.
- Kommande år står kommunen inför ny- om- och tillbyggnationer i stor omfattning. Nämnden kommer inte kunna finansiera tillkommande lokalkostnader med egen ram, utan behöver kompenseras för detta.
- Den särskilda satsning på grundskolans lägre åldrar från Kommunfullmäktige på 8 mnkr upphör, enligt nu gällande beslut, år 2026.

Den pågående anpassningsplanen för att minska kostnaderna behöver fortsatt genomföras och även utökas med ytterligare åtgärder under 2024-2025. Se budgetunderlag i kapitel 11.

8.2 Demografimodell

Den demografimodell som ligger till grund för nämndens budget baserades, i Kommunfullmäktiges beslut inför år 2023, på en prognos för nedanstående verksamheter. Invånarantalet för 2023 är inte fastställt när denna årsrapport skrivs. Nedanstående skillnader baseras på senaste versionen av kommunens befolkningsprognos.

Förskola: prognosen för antalet invånare i åldern 1-5 år är 1 957, tilldelad budgetram är baserad på 1 963 invånare och har gett 0,3 mnkr för mycket till nämndens ram.

Fritidshem: prognosen för antalet invånare i åldern 6-12 år är 2 940, tilldelad budgetram är baserad på 2 957 invånare och har gett 0,1 mnkr för mycket till nämndens budgetram.

Grundskola: prognosen för antalet invånare i åldern 6-15 år är 4 342, tilldelad budgetram är baserad på 4 361 invånare och har gett 0,7 mnkr för mycket till nämndens budgetram.

Gymnasieskola: prognosen för antalet invånare i åldern 16-19 år är 1 337, tilldelad budgetram är baserad på 1 326 invånare och har gett 0,5 mnkr för lite till nämndens ram.

Summerat är nämndens ram 0,6 mnkr för hög jämfört med vad senaste befolkningsprognosen ger i kommunens demografimodell.

8.3 Investeringsredovisning

Investeringsredovisning

| Investeringsprojekt | Budget 2023 | Utfall 2023 | Budgetavvikelse 2023 |
|-----------------------------------|-------------|-------------|----------------------|
| Förskola | 4,0 | 0,0 | 4,0 |
| Grundskola | 2,0 | 0,5 | 1,5 |
| Gymnasieskola och vuxenutbildning | 1,0 | 0,8 | 0,2 |
| Övergripande inkl. elevhälsa | 1,0 | 0,0 | 1,0 |
| Summa | 8,0 | 1,3 | 6,7 |

I investeringsbudgeten fanns avsatt medel för ny förskola i Skene som nu är senarelagd till år 2024 och ramen kommer att behövas nästa år istället.

9 Annan uppföljning

9.1 Övrig uppföljning

Uppföljning av attraktivitetsplanen

Attraktivitetsplanen har inte aktivt arbetats med under året.

Idéburet offentligt partnerskap

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en avtalsform mellan en eller flera organisationer inom idéburen sektor med koppling till social ekonomi, och en eller flera offentliga verksamheter. IOP-avtal skrivs ofta runt en speciell verksamhet, som ägs av den idéburna organisationen, men som den offentliga sektorn vill medverka i. I avtalet bestäms vad partnerskapet gäller, vilka resurser respektive part ska bidra med, hur länge avtalet ska gälla med mera.

Nämnden har inga IOP-avtal och det finns inget pågående arbete med att avtala om något.

Kommunal avtalssamverkan

I årsrapporten ska nämnden redovisa vilken avtalssamverkan nämnden har, och planerar att ingå, med andra kommuner. Det gäller avtal där nämnden tar hjälp av annan kommun för att utföra kommunens uppgifter eller där Marks kommun på motsvarande sätt hjälper annan kommun.

Samverkansavtal inom Sjuhäradskommunerna gällande grundskola och förskola, med gemensam prislista.

Samverkansavtal mellan Mark, Kungsbacka och Varberg för förskola och grundskola med gemensam prislista.

Samverkansavtal med Sjuhärads kommunalförbund som innebär gemensam antagningsorganisation för gymnasieverksamheten, samt in- och utbetalningar via Sjuhärads elevdatabas, IST.

Samverkansavtal för regional vuxenutbildning i Sjuhärad för att bidra till uthållig tillväxt inom Sjuhäradsorganisationen samt stödja och samverka med regionens näringsliv/arbetsliv inom privat och offentlig sektor.

Samverkansavtal med Västra Götalands regionen gällande utveckling av Naturbruksutbildning.

Samverkansavtal för nationell idrottsutbildning (NIU), med berörda kommuner.

Barn- och utbildningsnämnden har avtal med andra kommuner när elever, folkbokförda i Mark, väljer förskola eller skola i annan kommun.

Uppföljning av verksamhet som utförs av privata utförare eller fristående huvudmän

Marks kommun ansvarar för tillsyn av fristående förskola och pedagogisk omsorg. Kommunen ska granska och kontrollera om verksamheten uppfyller de krav som följer av lagar och föreskrifter. Tillsynen ska också säkerställa att verksamheten bedrivs enligt de förutsättningar som låg till grund för godkännandet.

Under 2023 har samtliga fristående huvudmän fått tillsynsbesök. En pedagogisk omsorg och sex förskolor.

Arbetsgång vid tillsynen:

- Dokumentanalys
- Verksamhetsbesök och intervju med huvudman, rektor och förskollärare.
- Ägar- och ledningsprövning
- Delgivning av beslut
- Redovisning av åtgärder

Utifrån de genomförda tillsynerna framkommer bland annat en brist i det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå och enhetsnivå. Ofta finns ett kvalitetsarbete men det dokumenteras inte systematiskt på rätt nivå. De fristående enheterna har fått beslut kring föreläggande eller anmärkning utifrån de bristerna som har framkommit. Enheterna har sedan 8-10 månader på sig att åtgärda bristerna och inkomma med en redovisning av vilka åtgärder som har genomförts och vad som planeras framöver.

Uppföljning av synpunkter och avvikelser

| Område/vht | Beröm | Förslag | Klagomål | Annat |
|--|-------|---------|----------|---------------|
| Alla verksamheter från förskola till gymnasium | | | | 20 synpunkter |

| | | | | |
|----------------|--|--|-----------|-----------|
| Förskola | | | | |
| Grundskola F-6 | | | 23 | |
| Grundskola 7-9 | | | 8 | |
| Gymnasiet | | | 2 | |
| Övrigt | | | | |
| Totalt | | | 33 | 20 |

Kommentar

De 20 synpunkter som inkommit under 2023 rör främst skolskjuts men också synpunkter på rektor och lokaler.

De 33 klagomålen som inkommit gäller generell kritik mot skolans verksamhet. Flertal klagomål rör brist på studiero i klassrummet, rektors beslut om disciplinära åtgärder och kommunikation till vårdnadshavare samt kränkande behandling.

Klagomål och synpunkter inkommer till barn- och utbildningsförvaltningen huvudsakligen via externa webben. Kan även inkomma via telefon eller epost. Samtliga klagomål och synpunkter diarieförs. Synpunkter vidarebefordras till berörd rektor eller verksamhetschef. Klagomålen handläggs av utredare. Utredare inhämtar skriftlig dokumentation samt uppgifter från rektor och i vissa fall från verksamhetschef. När klagomålet är utrett får klagomålslämnaren ett skriftligt svar. Svaret lämnas även för kännedom till ansvarig rektor.

10Följetal

10.1 Följetal personal

Personal - Antal anställda

| Följetal | Utfall helår 2020 | Utfall helår 2021 | Utfall helår 2022 | Utfall helår 2023 |
|--|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| Antal tillsvidareanställda | 1 138 | 1 175 | 1 200 | 1 241 |
| Antal tidsbegränsade anställda | 246 | 252 | 147 | 121 |
| Genomsnittlig sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda (%) | 96,9 | 96,3 | 96,5 | 96,8 |

Antal tillsvidareanställda

Siffrorna för tillsvidareanställda visar en ökning från föregående år med 41 personer samtidigt som antalet tidsbegränsade anställda har minskat med 26 stycken.

År 2021 var den genomsnittliga sysselsättningsgraden 96,3% hos våra tillsvidare och år 2023 låg den på 96,8%. Genomsnittlig sysselsättningsgraden är ökat gradvis de två senaste åren och ligger på 96,8 %. Det har inte gjorts några särskilda insatser för att öka sysselsättningsgraden då den ligger så pass högt i dagsläget.

Personal - Sjukfrånvaro

| Följetal | Utfall helår 2020 | Utfall helår 2021 | Utfall helår 2022 | Utfall helår 2023 |
|--|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| Sjukfrånvaro alla anställda (%) | 6,2% | 6,6% | 6,6% | 6,2% |
| Andel långtidssjukfrånvaro i procent av den totala sjukfrånvaron (%) | 31% | 36,1% | 32,2% | 37,5% |
| Frisktal (max fem sjukdagar per individ och år) (%) | 57% | 57% | 56% | 56% |

Sjukfrånvaro alla anställda (%)

Den totala sjukfrånvaron för alla anställda minskade med 0,4 % jämfört med förgående år från 6,6 % till 6,2%.

Andelen procent för långtidssjukfrånvaron ökat till 37,5% jämfört med förgående år där långtidssjukfrånvaron låg på 32,2%. Samtidigt som frisktalet är 56% vilket är samma som förgående år.

Personal - Timtid, mer- och fyllnadstid samt övertid

| Följetal | Utfall helår 2020 | Utfall helår 2021 | Utfall helår 2022 | Utfall helår 2023 |
|----------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| Timtid i timmar | 83 949 | 88 272 | 88 823 | 86 994 |
| Fyllnadstid i timmar | 5 945 | 7 756 | 8 377 | 7 320 |
| Övertid i timmar | 5 470 | 6 806 | 8 792 | 7 258 |

Timtid i timmar

Timtiden är 86 994 jämfört med förgående år där timtiden låg på 88 823 vilket innebär 1829 mindre arbetade timmar som utförs av timavlönad personal. Samtidigt som fyllnadstid och övertid i timmar har minskat med 1057 respektive 1534 timmar.

11 Budgetunderlag

11.1 Utmaningar och slutsatser utifrån årsrapporten

Utmaningarna inför 2025 är stora för att lyckas med nämndens mål: "En likvärdig skola som präglas av motivation för lärande." Det finns många åtgärder och insatser, processer som förvaltningen kontinuerligt arbetar med för att ständigt förbättra elevernas måluppfyllelse och som inte i sig är direkt kostnadsdrivande. Nedan följer identifierade insatser som däremot är kostsamma.

Insatser för att öka måluppfyllelsen inom förskolan/grundskolan:

- 1. Det behövs behöriga lärare som undervisar i de ämnen de är utbildade för.**
Behöriga lärare som undervisar i ämnen de är behöriga i är en nödvändighet för att ge eleverna en kvalitativ utbildning. Behöriga lärare är dyrare än obehörig personal. Dessutom är det kostsamt att säkerställa all behörighet på de mindre skolorna då tjänsteunderlaget ofta inte är tillräckligt i samtliga ämnen.
- 2. Det krävs satsningar för att skapa mindre, flexibla undervisningsgrupper för att möta olika elevers behov av undervisning.**
Flera elever behöver ett mindre sammanhang med en särskilt anpassad lärmiljö för att kunna tillgodogöra sig undervisningen. Här krävs särskilt kunnig personal och en betydligt större personaltäthet än i ett vanligt klassrum. Ökad studiero är ett avgörande fokus för att nå framgång i all undervisning.
- 3. Närvarande barn- och elevhälsa som likvärdigt finns tillgänglig för alla barn och elever.**
På de mindre enheterna finns mycket begränsad tillgång till elevhälsans professioner då elevunderlaget inte räcker för att skapa heltidstjänster för de olika professionerna. Detta påverkar både elevers och lärares möjlighet till en god utbildning.
- 4. Kontinuerligt, stabilt, närvarande ledarskap.**
Även när det kommer till ledarskapet finns stora utmaningar för de förskolor och skolor som delar sin rektor med ett antal andra enheter. Den komplexa utbildningsvardag som i dag präglar dagens förskolor och skolor behöver en närvarande ledare som kan forma den organisation och värdegrund och miljö som behövs för att barn och elever ska lyckas och lärarna få en god arbetsmiljö.
- 5. Lokaler som är anpassade för dagens och morgondagens undervisning.**
Att inte ha tillgång till lokaler som möjliggör olika gruppansättningar blir kostsamt då mer personal krävs när det inte går att organisera effektivt. En än mer påtaglig kostnad kring lokaler är de merkostnader som BUF får i samband med renoveringar och nybyggnation i form av extra kostnader för kost och städ i ofta utspridda lokaler, ökade personalkostnader när verksamheten i tillfällig lokaler inte kan hållas samman och göras effektiv.
- 6. Samtalsledarutbildning**
Det systematiska kvalitetsarbetet behöver intensifieras genom att utbilda samtalsledare som kan leda det kollegiala arbete som är nödvändigt för att utveckla undervisningens kvaliteter.
- 7. Förhållningssätt och inriktning**
Förvaltningen behöver arbeta för att skapa ett större "vi" där förhållningssätt, barn- och elevsyn och pedagogisk riktning blir tydligt. Få och tydliga strategier som skapar samsyn behöver tydliggöras.
- 8. Hälsöfrämjande och förebyggande arbete**
Barn- och elevhälsa, som en del av den vardagliga verksamheten, behöver gå från att vara åtgärdande till att bli mer hälsöfrämjande och förebyggande. Tidiga insatser tillsammans med olika professioner ska vara ledstjärnan i arbetet.
- 9. SKA**
Det systematiska kvalitetsarbetet behöver göras riktigt tydligt för att verksamheten ska uppleva det vara ledstänger till hjälp i det vardagliga arbetet och i arbetet med att utveckla undervisningens kvaliteter.

Enligt aktuella befolkningsprognoser, med hänsyn tagen till planerad nybyggnation, är barnantalet nedåtgående. Det innebär att antalet förskole- och grundskoleplatser är mer än tillräckligt. Dock finns en stor underhållsskuld och ett behov av att förändra skolors utformning för att göra dem ändamålsenliga för dagens undervisningsbehov.

Utöver ovan nämnda utmaningar kan även nämnas:

Förskola: Det minskade antalet födda barn blir en allt större utmaning om den nedåtgående trenden vad gäller antalet födda barn håller i sig.

Fritidshem: På flera skolor har fritidshemmen särskilda lokaler, vilket inte är kostnadseffektivt. Äldre lokaler gör dock andra lösningar mer svårfunna.

Gymnasieskola: I gymnasieskolans samtliga Yrkesprogram utökas timplanen vilket gör att fler undervisningstimmar krävs och fler lärartimmar tas i anspråk. Merkostnaden för Marks Gymnasieskola förväntas uppgå till 1,5 miljoner årligen. Syftet med den nationellt beslutade förändringen är att fler ska nå grundläggande behörighet för vidare studier inom ramen för sitt ordinarie gymnasiala Yrkesprogram.

Antalet IM-elever ökar. Det medför att fler elever befinner sig i gymnasieutbildning under längre tid än tre år. Det är kostsamt utifrån att mer lärartid åtgår för dessa elevers utbildning. Kostnaden bestäms av studietid som behövs för att åstadkomma IM-elevers behörighet till nationellt program och beror på elevers förkunskaper och behov av anpassningar.

AME: Nystartad verksamhet (Returlaget) behöver anpassade lokaler för att bedriva avsedd verksamhet. Kostnad för lokalhyra kommer initialt överstiga intäkter som ska komma av de uppdrag som erhålls och som på sikt ska kunna täcka den ökade lokalkostnaden.

Administration: Generösare skolskjutsregler samt ev uppdrag att verkställa resande för elever på korttids (tidigare hanterat av socialförvaltningen) kan innebära ökade kostnader för BUF. Under 2024 behöver BUF konkurrensutsätta flera av sina stora verksamhetssystemen. Hur dessa upphandlingar faller ut är ännu oklart, men det kan innebära ökade kostnader för dessa helt nödvändiga IT-system.

11.2 Omvärld

Ekonomiska läget och krig i världen

Det ekonomiska läget i Sverige påverkar tydligt även barn- och utbildningsnämndens verksamhet. Inflationen har gett ökade omkostnader och en ökad personalkostnad genom att pensionskostnaderna räknas upp med inflationstakten. Beslut är nödvändiga att fattas för att hantera ekonomin på både kort och lång sikt. Det behövs också en acceptans från personal och invånare kring hur detta påverkar vår verksamhet. Effektiviseringar och besparingar behöver genomföras skyndsamt men med fokus på långsiktiga och hållbara förändringar. Att komma i balans under åren 2024-2025 är viktigt för att möjliggöra en utveckling och kvalitetshöjning i framtiden.

AI

Vi behöver följa med i utveckling och vi ser att framöver behöver förvaltningen uppdatera individlicenser på Officepaketet med co pilot, för att effektivisera Microsoft miljön.

Utbilda och omvärldsbevaka kring IA och hur det kan användas. Ta fram förhållningssätt kring hur vi använder AI både för elever och anställda.

Statsbidrag

Statsbidrag från Staten påverkar inriktningen på skolans satsningar i Marks kommun. Dessa är av kortare karaktär och bygger ofta på att kommunen har egen bekostnad i insatsen. Framöver kommer Skolverket med flera satsningar kring fler speciallärare i skolan.

Studie- och yrkesvägledning som genomsyrar hela kommunen

Studie- och yrkesvägledning behöver starta redan i de yngre åldrarna och fokusera på vilka val och arbetsmöjligheter som finns idag och kommer finnas i framtiden. Det handlar om att barn och ungdomar behöver mötas i en gemensam miljö, höga förväntningar på eleven och skapa en framtidstro. Detta är förutsättningar för att skapa goda möjligheter att utvecklas i en social rörlighet. Vilket kan innebära att göra yrkesval som inte finns på egna orten, familjen och gemenskapen. Studie och Yrkesvägledning handlar om få barn och ungdomar att bredda sin referensram kring framtiden och framtida yrkesval.

PRAO

PRAO är en viktig del av elevernas möjlighet att orientera sig på arbetsmarknaden och göra val inför sin framtid. Alla elever ska kunna få med sig verktyg som påverkar dem i deras framtida rörlighet kring gymnasieutbildningar eller yrkesval. Utforma Prao för att eleven ska kunna nå så långt som möjligt och få flera olika infallsvinklar kring yrkeslivet. Marks kommun behöver beakta de lokala förutsättningarna för att utveckla utbildningen kring Prao och utveckla ett gemensamt studie och yrkesvägledande arbete som vidgar elevernas perspektiv på framtiden.

Förändrade poängplaner för gymnasieskolans Yrkesprogram

Förändrade bestämmelser gäller från starten av höstterminen 2023 och innebär att kurserna svenska 2 och 3 eller svenska som andraspråk 2 och 3 samt engelska 6 ingår i den gymnasiegemensamma delen i programstrukturen. Programstrukturen utökas därmed till 2800 poäng, respektive 2700 poäng på de program där någon av de nämnda kurserna redan ingår i ordinarie programstruktur. Effekten blir att undervisningstiden utökas motsvarande och kan innebära ökade kostnader på 1,5 mkr årligen. I beräkningen har hänsyn tagits till effektiviseringspotential inom nuvarande organisation.

Minskande kommunal avseende flyktningmottagandet

Ersättning för mottagandet utbetalas från Länsstyrelsen årligen i efterskott. Det minskande kommuntalet

innebär sänkt ersättning vilket kommer slå igenom fullt ut först 2025, men effekten för 2024 beräknas bli ca 800 tkr lägre ersättning.

Barn och Elevprognos

En förändring av antalet barn och unga påverkar flera planeringsunderlag som ligger till grund för verksamheternas förutsättningar. En till synes liten förändring i en åldersgrupp på kommunnivå kan innebära kritiska förändringar på enhetsnivå på grund av på lokalernas utformning och beskaffenhet. De senaste årens prognoser har visat på en tydlig ökning av antalet barn, men i den senaste prognosen ser vi en nedskrivning av antalet barn. Orsaken till detta är främst en markant minskning av antal födda under 2023, vilket gör att det tidigare höga trycket på förskolorna har minskat något.

Fram till och med 2022 har nämnden rangordnat behovet av byggnationer genom en prioriteringslista som har uppdaterats årligen, men från och med 2023 redovisas lokalbehoven i nämndplanen. I september 2023 fick barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag av nämnden att genomföra en skolorganisationsutredning som ska redovisas i mars 2024. I den kommer en prognos för 2024 – 2025 (framtagen av samhällsbyggnadsförvaltningen) att presenteras, uppdelad på ålder och upptagningsområden. Skolorganisationsutredningen kommer därför att kunna ge ett tydligare underlag för lokalbehovet än vad som beskrevs i nämndplanen.

Nämnden står inför avsevärda hyreshöjningar på grund av investeringar i ny-, om- och tillbyggnationer under den närmaste tioårsperioden i flera av Marks kommuns orter. Orsaken till detta är eftersatta skollokaler, den så kallade underhållsskulden till följd av investeringar gjorda på 1960- och 1970-talet, ej ändamålsenliga lokaler, trångboddhet och, i vissa orter, ett ökande barn- och elevantal. Lokalernas storlek och beskaffenhet är grundläggande för att kommunen ska kunna bedriva den verksamhet som lagen kräver och det är av största vikt att dessa lokalinvesteringar kommer till stånd. Att vänta skulle innebära mycket svårhanterade konsekvenser för verksamheterna.

Nya Lagar

Lagändringar från och med Hötterminen 2023

Ändringar i skollagen för att öka deltagandet i förskolan

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen som syftar till att fler barn ska gå i förskola och få möjlighet till bättre språkutveckling i svenska. Kommunerna är ålagda en uppsökande verksamhet.

Resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen i syfte att utveckla och tydliggöra förutsättningarna för så kallade resursskolor, det vill säga skolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd.

Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen som ska ge elever på yrkesprogram ökade möjligheter att få grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå.

Grundläggande behörighet på gymnasieskolans Yrkesprogram

Från ht 2023 gäller att samtliga yrkesprogram inom gymnasieskolan ska ge grundläggande behörighet för studier på universitet och högskola. Möjligheten har tidigare funnits för elever inom yrkesprogram att läsa dessa kurser, men nu införs de som grund i poängplanerna för samtliga yrkesprogram. Elever som inte vill läsa dessa kurser behöver aktivt välja bort dem.

Effekten blir att en fullständig gymnasieutbildning på yrkesprogram nu kommer att omfatta 2500 - 2800 gymnasiepoäng beroende på elevens individuella studieplan, jämfört med 2500 gymnasiepoäng för samtliga hittills. Den utökade poängplanen är sammankopplad med garanterad undervisningstid, vilket kommer innebära att mer undervisningstid behöver läggas ut och därmed krävs ökade lärarresurser.

Stärkt elevhälsa och nytt namn på skolformer för elever med intellektuell funktionsnedsättning

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen som syftar till att stärka elevhälsan och utbildningen för elever med intellektuell funktionsnedsättning.

Dygnsvila, nya bestämmelser

Från 1 oktober 2023 gäller som huvudregel att alla medarbetare i kommuner och regioner ska ha minst 11 timmars sammanhängande dygnsvila under varje 24-timmarsperiod, och att arbetspass ska följas av dygnsvila.

Lagändringar från och med 2024

Digitala nationella prov och betygsstödjande bedömningsstöd

Under 2024 genomförs de första digitala betygstödande bedömningsstöden och nationella proven.

Bättre anpassad undervisningstid i grundskolan

Riksdagen har fattat beslut om ändringar i skollagen som innebär att elevens val tas bort i grundskolan från och med höstterminen 2024. Regeringen har beslutat om hur tiden från elevens val ska fördelas till övriga ämnen i timplanen.

Den ändrade timplanen gäller för alla elever och årskurser från höstterminen 2024.

Ändringarna ska frigöra undervisningstid till de ämnen som behöver det och på så sätt skapa bättre förutsättningar för alla elever att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål.

Nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare

Riksdagen har beslutat om nya bestämmelser i skollagen, från och med 1 januari 2025, som innebär att det inom skolväsendet ska finnas ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare. Syftet är att utveckla undervisningens kvalitet, stärka professionerna, öka yrkenas attraktionskraft och på detta sätt öka likvärdigheten i utbildningen för eleverna. Huvudmannens befintliga skyldighet att se till att personalen ges möjligheter till kompetensutveckling preciseras också till viss del.

Ämnesbetyg

För gymnasiala utbildningar och kurser som startar 1 juli 2025 införs ämnesbetyg.

Regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning

Ändringar i skollagen ställer krav på huvudmän att väga in arbetsmarknadens behov när de planerar och erbjuder utbildning i gymnasieskolan och komvux. Kommuner ska samverka när utbildningar inom gymnasieskolan och komvux planeras, dimensioneras och erbjuds. Lagändringarna ska tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas 2025.

11.3 Ekonomi

Beräkningen av nämndens kostnader för 2025 och kommande år är gjorda på en övergripande nivå och utifrån väsentligheter. Utgångspunkten för nämndernas ramar är fullmäktiges budgetbeslut i juni 2023. Där fastställdes budgetramarna för 2024-2025. Nämndens ekonomiska arbete ska ligga på att planera in verksamheten inom de beslutade budgetramarna.

Budgetår 2025 grundas i hur väl verksamheten lyckas anpassa och minska sina kostnader under år 2024. Åren 2023-2024 är/har varit en utmaning med kraftigt ökade pensionskostnader och prisökningar på varor och tjänster. Inledningsvis beräknades ett behov av anpassningar motsvarande 27 mnkr/2,7 procent. Under perioden har prisökningarna varit större än förväntade och därmed har behovet av anpassningar ökat. En anpassningsplan är upprättad och delar genomförd. Planen innefattar exempelvis åtgärder inom administration, ledning, lovskola, IT, måltider, lokaler och köp av utbildningsplatser. En allmän återhållsamhet, temporära åtgärder och en optimerad personalplanering pågår och förväntas minska kostnaderna. Möjligheter till att förbättra intäktssidan har också setts över.

År 2025 ger ytterligare krav på anpassningar utifrån följande antaganden:

- pensionskostnader och prisökningar 12,5 mnkr, den del som belastat centralt i kommunen under åren då PO-avgifterna legat som högst kommer att återgå till det normala och läggas ut på nämnderna
- IT-kostnader ska enligt ny modell flyttas från kommunstyrelsens förvaltning till resp nämnds förvaltning. Om ram för att införa ny IT-modell inte följer kostnaderna innebär det en besparingskrav på barn- och utbildningsförvaltningen med ca 10 mnkr år 2025 och ytterligare 10 mnkr år 2026.
- nya skolskjutsregler 0,5 mnkr
- demografi, prognoser kommande år visar på färre barn vilket kommer att innebära avdrag enligt demografimodellen
- utökad undervisningstid på gymnasieskolans yrkesprogram då utbildningen ska ge behörighet till högskola, kostnaden motsvarar 1,5 mnkr

Summeras behoven av kostnadsanpassningar är kravet för 2024 ca 16 mnkr/1,5 procent och för 2025 ytterligare 25 mnkr/2,3 procent exkl lokalförändringar.

Under åren 2022-2025 har Kommunfullmäktige särskilt satsat på grundskolans låg- och mellanstadier med 8 mnkr årligen samt ytterligare 3 mnkr det första året. Om satsningen avslutas behöver förberedelser göras för att minska på åtgärderna som nu pågår. Beslut kring ev fortsatt satsning behövs i god tid.

Lokalkostnader är en av verksamhetens största poster. En effektiv lokalplanering krävs för att nyttja befintliga lokalytor på ett optimalt sätt. Inom planperioden ses lokalkostnadsökningar då kommunen står inför ny- om- och tillbyggnationer i stor omfattning. Nämnden kommer inte kunna finansiera tillkommande lokalkostnader med egen ram, utan behöver kompenseras för detta. De största projekten är förskolor och

grundskolor i Skene, Björketorp, Ubbhult och Sätilla. I samband med lokalförändringar väntas ökade hyror och evakueringskostnader och/eller temporära lokalkostnader.

Den pågående skolorganisationsutredningen bör omhänderta utmaningarna för att skapa grundförutsättningarna för en hållbar ekonomisk framtid.

För att skapa en långsiktig ekonomi i balans kommer strukturella förändringar krävas. Det innebär att verksamheten behöver organiseras så att den kapacitet som finns används effektivt samt att antalet enheter är anpassat efter både behov och ekonomiska förutsättningar. Det tar tid att genomföra och verkställa dessa åtgärder och kommer inte att ge full effekt på ekonomin fram till 2025. *Strukturella förändringar är nödvändiga för att kunna fokusera på kvalitet och resultatförbättring inom verksamheterna.*

Skolenheterna behöver planera för en effektiv verksamhet med rimliga förutsättningar för pedagogik av god kvalitet för barn och elever samt en bra arbetsmiljö för personalen.

| Driftredovisning (belopp i mnkr) | Utfall 2023 | Budget 2024 | Budget 2025 | Budget 2026 | Budget 2027 | Budget 2028 |
|----------------------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|-------------|
| Intäkter | 165,3 | 155,0 | 160,0 | 160,0 | 160,0 | - |
| Personalkostnader | -753,7 | -770,2 | -784,2 | -791,2 | -802,8 | - |
| Övriga kostnader | -442,6 | -447,9 | -450,0 | -455,0 | -460,0 | - |
| Nettokostnader | -1031,0 | -1061,4 | -1074,2 | -1086,2 | -1102,8 | - |

Investeringsbudget

| Investeringsprojekt | Utfall 2023 | Budget 2024 | Budget 2025 | Budget 2026 | Budget 2027 | Budget 2028 |
|---------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Investeringar | 1,3 | 15,0 | 10,0 | 10,0 | 10,0 | 10,0 |
| Summa | 1,3 | 15,0 | 10,0 | 10,0 | 10,0 | 10,0 |

Kommentar

I investeringsbudgeten 2023 fanns avsatt medel för Kronogårdens förskola i Skene som färdigställs under våren 2024. Där till kommer även ett investeringsbehov för möbler och inredning i nybyggd högstadieskola i Skene.

Nämnden behöver därför begära en reviderad ram för investeringar 2024 motsvarande 15 mnkr.

11.4 Personal- och kompetensförsörjning

Sammanfattande åtgärder utifrån kompetensförsörjningsplanen

För att barn- och utbildningsförvaltningen ska kunna uppfylla målet - En likvärdig skola som präglas av motivation för lärande, krävs ett helhetsperspektiv gällande kompetensförsörjning. Det handlar om att både på kort och lång sikt arbeta för att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla personal. Vi måste därför vara en attraktiv arbetsplats som bygger på en sund arbetsmiljö med rimlig arbetsbelastning och förutsättningar att leverera på våra uppdrag.

I SKRs samlade material för att arbeta med strategiskt kompetensförsörjning finns flera delar som förvaltningen har börjat arbeta med. En av de nio strategierna SKR lyfter är ett **stärkt ledarskap**. I och med att vi har många nya ledare inom förvaltningen, inte minst i ledningsgruppen kommer det vara ett viktigt arbete framöver att stärka ledarskapet. Det behöver finnas en tydlighet i vilken riktning förvaltningen vill gå.

Något ytterligare som bidrar till att rekrytera nya kompetenta medarbetare är arbetet med **VFU** (verksamhetsförlagd utbildning) bland förskollärare, grundskollärare och gymnasielärare. Det kommer göras ett omtag kring arbetet med VFU i den förbättrade organisation och det ska påbörjas ett utvecklingsarbete i dialog med parterna.

Förvaltningen vill framåt också arbeta mer med **mentorskap** för nyanställda för att ge dem goda möjligheter att introduceras i arbetet, få ta del av erfarna kollegors kompetens, tid och nätverk för att på så sätt utvecklas inom sitt yrke.

För att ta fram en realistisk kompetensutvecklingsplan behöver en **kartläggning** göras av befintliga behörigheter och pensionsavgångar. Planen behöver beakta politikernas målsättningar vad gäller bemanning inom förskola och fritidshem. Behovet av rekrytering bör sättas i perspektiv till en skolorganisation med långsiktig hållbarhet med syfte att ta tillvara på den behöriga personal förvaltningen har, på bästa sätt.

11.5 Taxor och avgifter

Sammanställning samtliga taxor

| Taxa/taxe-område | Kort beskrivning av taxan | Belopp 2024 | Senaste ändring av taxan i KF (åååå-mm) | Förslag till ny taxa 2025 (samt kort motivering) | Nytt taxebelopp 2025 efter indexuppräknig eller uppräknig på annat fastställt sätt (om uppräknig, ange vilket index/sätt) |
|----------------------|--|--|---|---|---|
| Förskola, fritidshem | Marks kommun använder den nationella maxtaxan, vilket innebär att vårdnadshavaren betalar en viss procent av hushållets bruttoinkomst upp till ett inkomsttak. | Inkomsttaket per månad för 2023 var 54 830 kronor. | 2015-11 | Inkomsttaket per månad för 2024 är 54 830 kronor, enligt förordning 2001:160. | Skolverket lämnar senast 1 december 2024 uppgifter om inkomsttak och högsta avgift för 2025. |
| | | | | | |
| | | | | | |
| | | | | | |

Marks kommun tillämpar sedan 1 januari 2002 maxtaxa för förskola och fritids där vårdnadshavare betalar en viss procent av hushållets bruttoinkomst i avgift. Den maximala bruttoinkomsten begränsas av ett inkomsttak som bestäms årligen av skolverket. Kommunfullmäktige har i november 2015 beslutat att avgiften beräknas på en maxinkomst efter index enligt förordning 2001:160. Skolverket uppdaterar inkomsttak och högsta avgift årligen.

Intäkter från taxor och avgifter

| Verksamhetsområde | Utfall 2023 | Budget 2024 | Prognos 2024 | Budget 2025 |
|--------------------|-------------|-------------|--------------|-------------|
| Förskola | 18,8 | 18,0 | 18,0 | 18,0 |
| Fritidshem | 12,3 | 11,6 | 11,6 | 11,6 |
| Summa (mnr) | 31,1 | 29,6 | 29,6 | 29,6 |